geleneksel

KÜRSÜ BAŞI

GELENEKSEL
KÜRSÜBAŞI

SAHİBİ
HADİ KOÇAK

SORUMLU MÜDÜR
NAİM CÖMERTOĞLU

GENEL YAYIN MÜDÜRÜ
FIRAT KOLOĞLU

Kına Gecesi münasebetiyle
Yılda bir defa çıkar

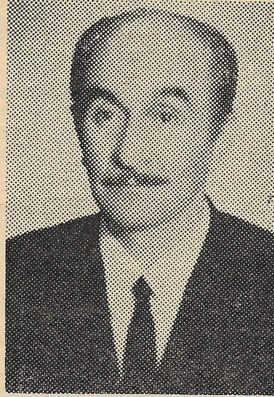
İdare Yeri
Elâzığ - Harput Folklor Derneği
Hacı Tahsin Bey Sok. Kayadelen Han
Divanyolu - İSTANBUL

Baskı tarihi : 10 NİSAN 1970

Tertip ve Baskı
ÖZAYDIN MATBAASI
Nuruosmaniye Caddesi No : 61 - 63
TELEFONLAR : 22 88 74 — 27 66 97
İSTANBUL — 1970

KAPAK RESMİ :
Harput Fatihi BALAK GAZİ

SILAM

Çocukluğumun geçtiği mor dağlı, zümrüt ovalı sılamı hiç, ama hiç unutmadım. Öğretim ve hizmet dolayısı ile yurdu bucak bucak, köşe köşe dolaştım. Bu güzel yurdumun ve mert milletimin sıcak sinesinde yine de bir türlü sılayı unutamadım.

Daima dağ çiçeği gibi buram buram burnumda koktu.

Zaman buldukça hasret gidermeğe gittim, ama bir türlü kanamadım.

Hayata bağlı atılgan, mücadeleden yılmayan hemşehrilerimizin çoğunun sesi ta Amerika'dan gelmiştir. Hâlâ da hayatı sökebilmek için yurt içi ve yurt dışına akın ederler.

Eski Harput, bugünkü Elâzığ ilimiz yurt hizmetinin her dalına sayısız değer ve kabiliyette evlât yetiştirmiştir. Her alanda iftihar edebileceğimiz hemşehrilerimiz vardır. Yurda hizmet yolundaki yarışta memleketimiz daima öncülüğü korumuştur. Zaten sıla hasretini bu teselli ile unutmaya çalışmıyor muyuz?

Tarih süresince ilimiz daima önemli yer tutmuştur. Keban Barajının yapılması ile artık ekonomik ve sınai alanda da layık olduğu yeri bulacaktır. Fabrikaları ile, sinai tesisleri ile gelişmiş bir sanayi şehri olarak görmemiz çok uzak olmasa gerek.

Derneğimizin kuruluşundan beri Geleneksel bir hale gelen «Elâzığ Kına Gecesi» vesilesi ile İstanbul'daki sayın hemşehrilerimizi bir arada görmek kıvanç ve huzuru içindeyiz. Bu gece dünya gailelerinden sıyrılarak zengin folklor, ses ve saz sesleri içinde kendimizi memlekette zannedelim.

Kürsübaşından sıladaki hemşehrilerimize sağlık ve esenlik temennilerimizi iletirken, burada sizlere yine sağlık ve neşe diler, derneğimiz namına sonsuz saygılarımı sunarım. Sılaya selâm.

Hadi KOÇAK
Elâzığ - Harput Folklor Derneği Başkanı

Hasret,

Evet, Harput'a ve Elâzığ'a Hasret

HAYRETTİN HANAĞASI : Elâzığ Milletvekili

Özbeöz Türk boylarının bir devamı ve kuşağı olan ELÂZIĞLI'ların da her ülke ve belde sakinlerinin olduğu gibi gerek evrenin, gerekse fizik ve ruh yapısının kendisine özge bir anlayışı, kavrayışı ve davranışı vardır. Bu aynı zamanda bölge ve çevre halkının bir güzelliği ve özelliğidir de.

ELÂZIĞLI'lar, il çevresinde her zaman âşina, içli ve dışlı oldukları hemşehri ve yakınlarına bir ilgisizlik ve umursamazlık gösterirlerken, bölgeye gelmiş olan her yabancıya en içten gerçek insanî ilgi ve yardımı esirgemezler. Her hangi bir karşılık beklemeksizin işlerini ve güçlerini bırakır, bu garip, yabancı kimse ve ailenin karşılaştığı güçlüklerin çözümünde büyük çaba göstererek onlara yardımcı olmağa koşarlar. İşte bu nedenle ELÂZIĞ halkı «YABANCI VE GARİP DOSTU» diye bilinir ve tanınır.

Şüphesiz bu husus ELÂZIĞLI'ların bir bakıma kuvvetli ve beğenilen yönüdür. ELÂZIĞLI'ların zayıf yanı, ELÂZIĞ ve çevresinde olduğu zamandır. Bir de çabuk sıla hastalığına tutulmak, hasretle kavrulmak gibi bir hassasiyet vardır. Kısa süre ile bile ELÂZIĞ'dan ayrı kalsa onun için yanar tutuşur, gurbette hep ondan yana söz eder durur. Yıllarca eski ve yeni dünyanın dört bir yanını dolaşır, yine kürkçü dükkânı misâli en son mekânı HARPUT ve ELÂZIĞ'dır.

Bu sönmeyen ateş her ELÂZIĞ'lının içinde ve gönlünde parlaklığı ve sıcaklığı ile mevcuttur. Gurbette, ya da yabancı bir diyarda karşılaşanlar, bu ateşin sıcaklığını duyar, koklaşır ve kucaklaşırlar, biribirlerinde kendilerini bulurlar ve geçmişin tatlı anılarını, izlenimlerini anlatır ve hasretle kavuşurlar.

Sırası gelmişken hasretten söz etmek, yerinde olsa gerek:

«Evet, hasret...»

Çember, mozik çevirip, ip atladığımız ya da çelik - çubuk, seksek ve aşık oynadığımız yerlere hasret...

İtalya'nın Piza Kulesine eş Harput'un Eğri Minaresi'ne, Amerika'nın Kolerado'sundaki benzerine denk doğal Buzluk'a hasret.

Hasavan'ına dut silkelediğimiz, sallarında salıncak kurup kolan vurduzumuz, değirmen sularının çağıldadığı bahçelere hasret...

Tandır ekmeğine, Kurutuna, keşkekine, kellecoşuna, ayran çorbasına, gıldırik köftesine, narlı kaburga dolmasına, dolangeline Gah'ına dut ununa bastuğuna ve orciğine hasret...

İrafına, ayağcağına, anuğuna, lâzutuna, üsküresine ve kortiğine, —Ke gız etin tököle, bin kerre sölim de yine annamisin ha, torpağ başan— ifadesine hasret...

Başında oyalı yazması, boynunda beşibirlikli habı, ayağında kara tumanı ile Elif, Güllü, Uykuş ve Hane bacılara, HARPUT ve ELÂZIĞ'ın yağız, mert ve yiğit erkeği Musto daylarına, Mamoş'larına ve Gaggo'larına hasret...

Sokaklarında yanık, yanık türkü ve havalar okuyan Fehmi Hoca'sına, HARPUT minarelerinden yükselen ezan seslerine, Kayabaşı'ndan Uluova.ya dalga, dalga yayılan Hoyrat'ına, Elezber'ine şarkı türkü ve mayalarına hasret...

Kesirik'ine, Mornik'ine, Dipsiz Göl'üne ve Şorşor'una hasret...

Kınalı kekliğine, Toy'una, düğün alemlerine, tümü ile HARPUT'a ve ELÂIĞ'a hasret, evet iliklere dolan, ruhları saran ve sarsan işte bu hasret ve duygusu HARPUT ve ELAZIG'dan uzakta ve gurbette olan hemşeriler arasındaki en kuvvetli ve kopmayan bağdır. Dünkü HARPUT bugünkü Elâzığ olan hasretle konuya girildiğine göre, yine hasret duygusu ile bitirmek yerinde olabilir.

Gurbetteki ve yabancı ellerdeki hasretli, içinde bulunduğu şartlara göre; bazan efkârlanır, uzun süre görememiş ve ayrı kalmış olmanın ezgisi ile taşı, toprağı, bahçesi, bağı ve dağı ile kendisine çapraşık durumlarda gam ortağı olan hasret diyarına seslenir. Ne kadar özleyiş içerisinde bulunduğunu aşağıdaki dört mısra içinde özetlemeye çalışır:

Dağlar dağımdır benim,
Gam ortağımdır benim
Söyletme çok ağlarım,
Yaman çağımdır benim.

Bu kadar efkârına rağmen gurbetteki HARPUTLU ve ELÂZIĞLI gümanını yitirmiş değildir. Nitekim, nerede olursa olsun, ne madde ve ne de ruh olarak ondan vazgeçemez.

Aşağıdaki kıt'a ile bu duygusunu ne güzel dile getirmiştir:

Dost bağının gülü solana kadar,
Yar elinde kadeh dolana kadar,
Sevdiceğim sıkma sakın canını,
Ben senden vazgeçmem, ölene kadar.

Evet, hasret. Yine de hasret.

Tarihi Harput'a, şirin Elâzığ'a, havasını teneffüs edip, suyunu içip, topraklarında gezenlere hasret...

Kaş ve Keman

Yazan: **Ahmet KABAKLI**

Sayın Sunguroğlu'nun büyük gayretleri ve merhum Fikret Memişoğlu'nun şairce, sanatkârca çırpınışları bir yana, Harput'un şiiri, masalı, romanı henüz yazılamadı. Bir ucdan «Harput Ahengi» o kendisine mahsusluğu ile kaybolmak üzre... Dünyanın bütün şehirleri, bütün ülkeleri bir şahsiyetsizlik bunalımına girmiş. Makina, apartman, fabrika her yeri birbirine benzetmek telâşında. Harput ve Elâziz de bundan payını alıyor. İstanbul aldı bile:

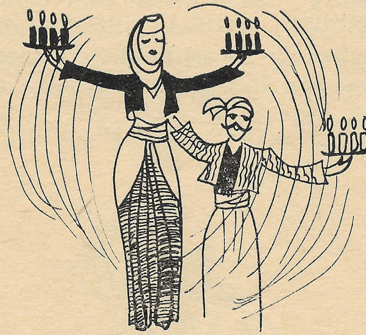
İstanbul'un tepeleri silindi. Apartman denilen 20. yüzyıl kafesi, cânım semtler, bahçeler, ahşap köşkler üzerine indirildi. Sinan ve kalfalarının silsileler üstüne, İslâm Türk mimarisinin zirveleri gibi kondurduğu kubbeler, minareler olmasa; İstanbul'u ara ki bulasın...

Harput için de, Elâziz için de aynı şey: Keban barajı ile kefen boyunduruğuna vurulan Fırat, şimdi, şehrimize, nüfus bereketi, sanayi dehşeti, «koca kent» sîması getirecek. Sükûnet, yoksulluk ve harabe ile birlikte, korkarım **«şahsiyet»** de gidecek. Çünkü iktisadî hazırlığımız gibi, estetik hazırlığımız da mevcut değil. Gelecek günlerin Elâziz'iyle, Harput'unu, yeni yapıların barbar üslûbundan koruyup eski varlığı ile yadırgatmadan kaynaştıracak mimarlarımız, mühendislerimiz, şehircilerimiz haniya?.

Biraz kendimizi bulmak için ister istemez maziye sığınacağız. Bu şahsiyet, bence, konulmuş o inci, mercan adlardan başlıyor:

Kayabaşı, Top Top, Üç Lüleli.. Yarıçavuş, Dere Hamamı, Arapbaba, Sinabut, Ejderha Taşı, Gülbağ, Buzluk, Burutlar, Şüşnaz, Anguzu Baba, Fetahmet... Bu sözler anamızın dilinde, biraz Harput şivesi ile ne güzeldir. Biz geleneğin yarısına yetişen nesiller, bu yerlere ait nice maceralar, hatıralar dinlemişiz. dir.

Sonra folklor ile yüksek kültürün Harput'taki uyuşması var: Mimaride bu böyledir, nakışta, zenaatta böyledir. Bilhassa mûsiki ve oyunlarda böyledir. Harput, alabildiğine **«halk»** ve **«Osmanlı»** karmasıdır. Fasıl mûsikisi ile halk türküsünü, orada ayırdedemezsiniz:

«Yeşil yaprak arasında kırmızı gül goncası
Nerelerde mesken kurmuş gönlümün eğlencesi»

meselâ bir fasıldır.

«Yüksek minarede kandiller yanar
Kandilin üstüne bülbüller konar.»

da bir fasıldır. Lâkin:

«İndim yarin bahçesine gül dibinde gülizar»

veya

Bahçeye indim ki gülleri derem
Gül değil muradım yârimi görem

mısraları halk türkülerinindir.

Düğünlerde, meclislerde yapılan **«raks»**larla, tarla, bağ ve meydanlardaki halaylar, üç ayaklar, tamzaralar, çayda çıralar da öylesine... Hattâ nükteler, hattâ ses âhenkleri... Harputlu'nun Türkçeye kattığı, o kendine has yuvarlaklık, okumuş ve okumamışta hiç değişmez. Şehrin zeki halkı, her katında nükteyi sever ve aşağı yukarı, aynı şeylere güler. **Medresenin** nüktesi, **dergâhta**, onunki de **çarşıda** ve hattâ **hanımlar meclisinde** geçerli olmuştur.

Evlerin yapısı, çıkması, şahnişini... İyi bakılırsa, büyük küçük resmî gayriresmî yapı tarzlarında benzeşmektedir. O kemer kapılar, o sanat şaheseri demir tokmaklar; sonra düz damların üzerindeki «loğ» lar, «çortun»lar. Yazın kurtulan öte beri...

Harput şiirdir. Yalnızlığı ile, kaybolmuş heybeti ile, yalnızlığın güzellleştirdiği cami ve kubbeleri, sanki periler için taş döşenmiş yolları, çeşme başlarında su taşları... ve her yüksek tepeden âdeta geçmiş zaman gölgelerinin söylediği mayaları, uzun havaları elezberleri ile...

O şiiri bir yazan olsa çok isterdim, o macerayı bir romanlaştıran olsa, gönlümü verirdim. Harput'a bir bahar gelir... Uzun bir kış hasreti çekilen o bahar ne güzel gelir. Erkânınca, ağır ağır. Önce buzlar çözülür, sonra karlar erir, aman Yarabbi! Bir ılık berekettir.

Kaderdir o, Harput değişecek, kalabalıklaşacak, yerlisi azalacak. Şehir ve tarih, halkına yabancılaşacak. Ama gönül razı değil. Bir mucize olsun. Allah rızası olsun da gelenek yaşasın, ruh kaybolmasın istiyor... **«Hele gardaş! dağ ayrı duman ayrı!»** diyen meçhul şairin korktuğu başına gelmesin... «Gâş ayrı keman ayrı» değil **«hassa bilabar olsun»**

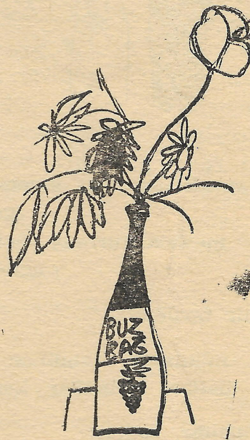
KÜRSÜBAŞI

Harputlu Emekli Albay
Celâl DORA

Bizim çocukluk çağımızda kışı bu yıllara nazaran daha çok şiddetli geçen Harput'ta senenin altı, yedi ayını bugün dahi hasretini çektiğim kürsü başında geçirirdik. Kürsünün ortasına bir tepsi içine konan gaz lambasının o zemana göre parlak ve bugün için çok sönük görünen ışığı etrafında ve kürsünün dört tarafına çevrelenen aile efradından kadınlar kızlar çeşitli el işlerini örer biz çocuklar da kürsünün üzerine yaydığımız kitaplarımızla derslerimize çalışırdık. Komşularımızın geldikleri geceler her iş bırakılır, Kürsü başında eğlenceler tertip edilir, yüzükler oynanır, maniler söylenir ve Harput'umuzun kendine has meyvelerinden Bastuk, Orcik, Tutunu, Gıynak, üzüm vesaire gibi yemişler müsafirlere ikram edilir, gecelerimiz kahkahalı neşeler içinde geçerdi. Hele yatma zamanı kürsünün dört bir tarafındaki yataklara uzanıp sırtımızı kürsünün sıcaklığına vererek uyamanın zevkine doyulmazdı.

Sinesinde doğup 11 yaşıma kadar çocukluk hayatımı yaşadığım mübarek yurdumun bende bıraktığı acı ve tatlı hatıralarının hayali bugün için paha biçilmez bir kıymet taşımaktadır.

Evimiz Harput'un Meydan mahallesinde idi. Babam Çemişgezekli zade yüzbaşı Tahir efendi 1321 senesinde ben henüz üç yaşımda iken Yemen'de Araplara karşı yapılan muharebede şehit olmuştu. O günden beri anam beni (oğlum zabit olacak Araplardan babasının intikamını alacak) ninnileri ile büyütmüş ve istikbalde intisap edeceğim mesleke o çocukluk çağımda karar vererek mektebe başlamıştım.

Mahalle mektebine bugün hayatta bulunan Hafız Osman beyin babası rahmetli hafız Tevfik efendinin Üçlüleli pınarının yanındaki cami avlusundaki dershanesinde başlamıştım. Küçük bir odanın köşesinde minder üzerinde oturan Merhum hocanın karşısına diz çökmüş ve benimle hiç konuşmadan (Oku bakayım Euzü billahi diyerek) derse başlamıştık. Ben Euzünün (Z) harfini daha sert olarak telaffuz ediyormuşum. Hocam bu harfin daha yumuşak seslen söylenmesinde ısrar ediyor ve birkaç kerre tekrar etmesine rağmen onun arzu ettiği tarzda sesimi yumuşatamıyormuşum. Gadaba gelen hocamın ilk cezası önündeki yazı takımının içinde bulunan kocaman bir yorgan iğnesini aldığı gibi senin dilin kopsun diyerek dudağıma batırması bir oldu. Dudağımdan akan kan çenemden süzülerek entarime damlarken: Kalk, defol git, yüzünü yıka diye koğmuştu.

Suparamı kırmızı torbama yerleştirip boynuma asarak büyük bir hevesle mektebe koşan ve henüz beş yaşına yeni basmış benim gibi körpe bir çocuğa reva görülen bu ağır ceza karşısında ürkmüş hocamın yanından ağlaya ağlaya soluğu doğruca evde almıştım. Olup biteni hâlâ durmadan akan kanlı gözyaşlarım arasında anama anlatmaya çalışırken onun çok soğukkanlı hareketleri ile (Ağlama oğlum, hocaların vurdukları yerlerde cennette gül biter. Hoca bugün döver yarın sever. Bak sen okuyacak zabit olacak ve Araplardan babanın intikamını alacaksın diyerek) beni teskin ve okumaya teşvik etmişti.

Anamın zabit olmam hakkındaki ardı arkası kesilmeyen bu teşvikkâr öğütlerinin tesiri altında hemen her gün öğleden sonra mektepten çıkınca doğruca Meterise gider orada talim eden askerleri derin bir hay-

(Devamı 22. Sayfada)

Bizim Nasreddin Hocamız

DELİ HACI

HACI SAİT EFENDİ

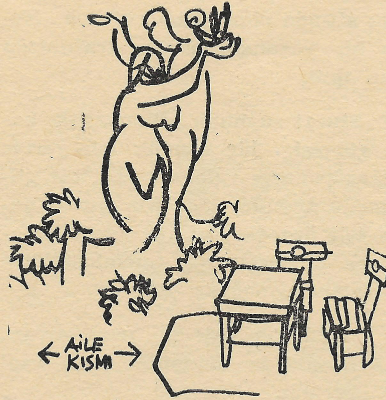
Yazan : **FETHİ GÜRSOY**

Harput'un yetiştirdiği seçkin hatiplerden Hacı Sait Efendiden söz edeceğim bu yazımda. Bizim kuşaktan olanlar merhumu görme ve biraz da tanıma fırsatı bulmuşlardır. Bizden evvelkiler zaten birçok özellikleri ile bilirler onu. Ben, merhum kayınpederim Avukat Ömer Naimi Efendigilden dinlemiştim. Çok kuvvetli bir hatip, hazırcevap, espri dolu bir zekâ olduğunu bana aktarılan fıkralarından öğrenmişimdir. Deli Hacı (Bu sıfatı kendisi, kendisine meşrebi gereği uygun bulmuştur.)

Merhumun Çakbur'da dere içersinde bir bahçesi vardır. Bahçe dedimse öyle ahım şahım bir bahçe değil. (Tosbağa yatağından biraz iyice) Hacı'nın dostlarıyla yaz mevsimini geçirmeğe yetecek, Harput'a yarım saat mesafede. Birkaç yüz ağacı, bir havuz başı ile bir mağarası bulunan eğri büğrü bir yer. İşte bu bahçede Hacı'nın iyi cins bir armut ağacı da vardır. Armut o yıl bereketlidir. Deli Hacı gözü gibi ağaçtaki armutları korur. Hizmetkârına sık sık tembih eder: Bu armutları koru diye.

Nihayet armutlar olgunlaşır. Ezmeden, incitmeden ağaçtan toplanır. İki kofaya yerleştirilir. Kofalar heybenin gözlerine oturtulur. Hacı efendi katırına biner. Kararı sağlam, niyeti tamdır. Armutları Elâzığ Valisi beyefendiye hediye götürecektir. Kaserciler deresinden Elâzığ'a doğru yol alır. Fakat nefis bu, duramaz ki. Heybenin gözündeki armutları teker teker yemeğe başlar. Bir sağdan, bir soldan hem yer, hem zevkle yoluna devam eder. Vilâyet Konağının önüne gelir. Gelir ama bir de bakar ki kofalarda birer armut kalmış. Vali Beye de bu nefis armudu getireceğini vaad etmiştir. Ne yapsın: İki armutla Vali Beyin huzuruna çıkar. Olayı anlatır. Nasip buymuş, sepette iki armut kaldı, buyrun birini siz yiyin; birini de ben yiyeyim bari demiş.

Merhum, Harput Sara Hatun Camiinde bir cuma günü vaaz etmektedir. Gene coşmuş, binlerce Harput'luyu zaman zaman güldürmüş, zaman zaman ağlatmış.. Konu israfın haram olduğu. O sıralarda hanımlarda seve takma modası vardır. (*) Bunun zararlarını Hacımız dile getiriyor. Çabuk kırıldı-

ğından, kırıldığında bileği yaraladığından, israfa yol açtığından kullanılmamasını öğütler. Cemaatten birisi dayanamaz: «Hoca Efendi madem şeve bu kadar zararlı sizin hanım neye takıyor?» Hocamız durur mu, hanımına lâf ettirir mi:

— Ne yapalım gâvurun kızına yakışıyor, cevabını verir.

Deli Hacı İttihat ve Terakkinin Harput'da sağ koludur. Bu yüzden Elâzığ Mebusu olarak Meclis-i Mebusana girer. (1913 - 1918) Harbin o yokluk ve sefalet yıllarını İstanbul'da geçirmektedir. Mebusanın devam ettiği Harbiye'de Meşrutiyet Lokantasında yemek yemektedir. Hacımız yemesi ile de haklı bir şöhret yapmıştır. Deme yiğit onunla kaşık çalamazmış.

Her gün gibi Meşrutiyet Lokantasına öğle yemeğine gider. Kapıdan içeriye girer. Çok iyi tanıdığı doğu illerinden bir mebus arkadaşı tek başına bir masada yemek yemektedir. Selâm verir. Arkadaşı selâmını almaz. Canı bir hayli sıkkın bir masaya ilişir. Yemeğini çarçabuk yer. Hesap görmek için kasaya yaklaştığında lokantacı: «Hoca Efendi sizin hesabınız görüldü.» der. Hoca şaşkın, masada hâlâ oturmakta olan mebus dostundan bir kahkaha yükselir. «Ya işte öyle, teres selâmını alayım ki masama gelip iflahımı mı kesesin. Kendi kesene göre yersin, ben senin hesabını öderim.» diye şakalaşırlar.

Hacı efendi kelli felli bir adamdı. Sarığının bir hususiyeti vardı. Bir top tülbent sarıldığını böylelikle sarığının meydana geldiğini duymuşumdur. Yalnız Harput'ta Çilingir Mahmut Efendi Hacı Efendinin sarığını başına göre hazırlarmış.

Her davranışı, her sözü ile gerçekten aydın bir hoca olan Hacı Sait Efendiye bu vesileyle Tanrıdan rahmet dilerim.

25 Mart 1970

(*) Şeve renkli, parlak camdan yapılmış, çabuk kırılan bir çeşit bilezik.

HEY GİDİ HEY...

Necmi ONUR

Çocukluğumun Elâziz ovası tarihe karışıyor git gide. Uçsuz bucaksız, sarı, yeşil bir deniz gibi.. Taaa ötelerdeki dağlara uzanan, sonra, dağa çarpmış da geri dönmüş gibi, bu kez de bir başka tarafa doğru boyun kıvıran..

Artık, kavallar ötmeyecek bu güzelim ovanın sarı, yeşil vadilerinde. Artık, kuzu melemeleri yok.. Kocaman kamyon gürültüleri, ağır vasıta homurtuları, taaa Mastar'a kadar tırmanacak..

Küçük çobanlar köy yamaçlarından baktıkları zaman bundan böyle, engin bir toprak denizi görmeyecekler eskiden bizim gördüğümüz gibi.

Öbek öbek evler, yığın yığın binalar tırmalayacak insan bakışlarını.

Ve biz oturup anlatacağız bizden sonraiklere Elâzığ Ovasının o muhteşem manzarasını. Bir tarih kitabından okurcasına.

Alışam bağlarını, Haceri suyunun kabarıp da içinden geçemeyen babalarımızın hatıralarını.

Bir yaz gecesinin mehtaplı sabahında er vakit çıkardık yola Zenteriç köyünden... Önümüzde bir eşek kervanı. Ellerimizde, venk suyunun kenarlarındaki söğütlerden kesilmiş ince sopalar, dudaklarımızda bir memleket türküsü... Ha babam, de babam.. Elaziz çarşısında üzüm pahalı!.

Git git bitmez Elaziz ovası.

Mehtap yukarda.. O zamanlar daha keşfedilmemiş!.. Altımızda toprak kütür kütür. Genç ve bakir... Gözünüzün görebildiğince bir alaca manzara.. Gecenin sessizliğinde gürültülü ateş böcekleri... Hangi ressamın fırçasında bu tablo?. Bu yaşımadek bulamadım.

Vurduk mu koca ovanın karşı yamaçlarına, o eşekler bir keyifli yük altında olmalarına rağmen.. Nefis bir yaşama havası etrafımızda ılım ılım..

Murat suyunun arkamızdaki kara gölgesi, bir döndük mü geriye doğru bakarız ışıldanış yeni bir günün ilk aydınlığında.. Bir gümüş gelin teli örneği.. Kıvrıla kıvrıla aşağılara doğru, başka memleketlerin insanlarına doğru.. Akıyor..

Ovada bir yeni gün uyanışı var..
Bacalarda dumanlar usul usul ve kıvrımlı.

Bacaların altındaki dumanlı ocaklarda, bacılarım, ezelerim, analarım... Bir sabah çorbası kaynatmakta.

Öbek öbek Alışam, Ağınsı, Haceri köylerinin evleri.

Sokakların tozlarında köpeklerin ulumaları..

Sığır kafileleri köy yollarındadır henüz.. Az sonra birleşip kocamanlaşarak, çoğalıp büyüyerek ve yanyana yaşama yeteneğinden yoksun insanlara örnek verince koyulacaklar dağların yamaçlarına doğru. Arkalarında minicik çocuklar... Elleri çubuklu. Sırtlarında azık torbaları...

Harput kalâsını görür gözlerimiz bir horoz boynunu aşınca..

Altında o yılların Elâziz'i, minicik bir Anadolu kasabası.

Köylerden kocaman, köylerden medenî.

Ve evlerinde soba bacaları!.

Önümüzdeki eşekler bile anlarlar şehre geldiğimizi.

Şehir varoşlarında, bilmediğimiz bir dünyaya girmiş gibi olurduk o yıllar..

İstanbul nireeeeeee, biz nire?

Elâziz neyimize yetmez? Elâziz kocaman... Gözünüze bile sığmaz.

Varırdık gururla şehrin pazarına...

Köylerden gelenlerin tümü orda. Bir gürültüdür kaplamış ortalığı.

Ve buğdayların tozları.

Herkes kendince tutturmuş bir yol.. Kimsenin kimseden haberi yok. Üç aşağı, beş yukarı... Bir yaşamak kavgası. Satıverdik mi üzümleri

çabucak, ondan sonrası dolaşmak Elâziz çarşısını keyfimizce.. Siparişleri tamamlamak, ev yemeğinden kurtuluşun sevinci bir lokantada öğlen yemeği.. Yanına kaçamak tarafından o zamanların lüks içkisi bira!.. Hele çocuk yaşımıza göre? Çılgınlığın ta kendisi.

Ondan sonra bir dönüş hazırlığı başlardı.

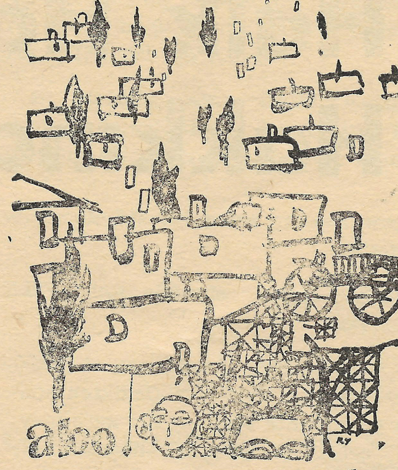
Akşam serininde binerdik eşeklere.. Gelirken de yüklü, dönüşlerinde de öyle... Seçerdik eşekleri haaa.. Kendi eşeklerimize değil, komşudan ödünç aldıklarımıza binerdik!

Bir kayırma politikasına, o yıllarda alıştık. Ne dersiniz?

Ve gece yarısına doğru varırdık bağ evinin önüne..

Köpekler kuyruklarını salayarak karşılarlardı bizi...

Evdekiler yarı uykulu yarı uyanık..

Şimdi bütün bunlar kaybolup gitti artık.

Yol, kocaman yol, ovanın ortasından uzanıyor alabildiğine.

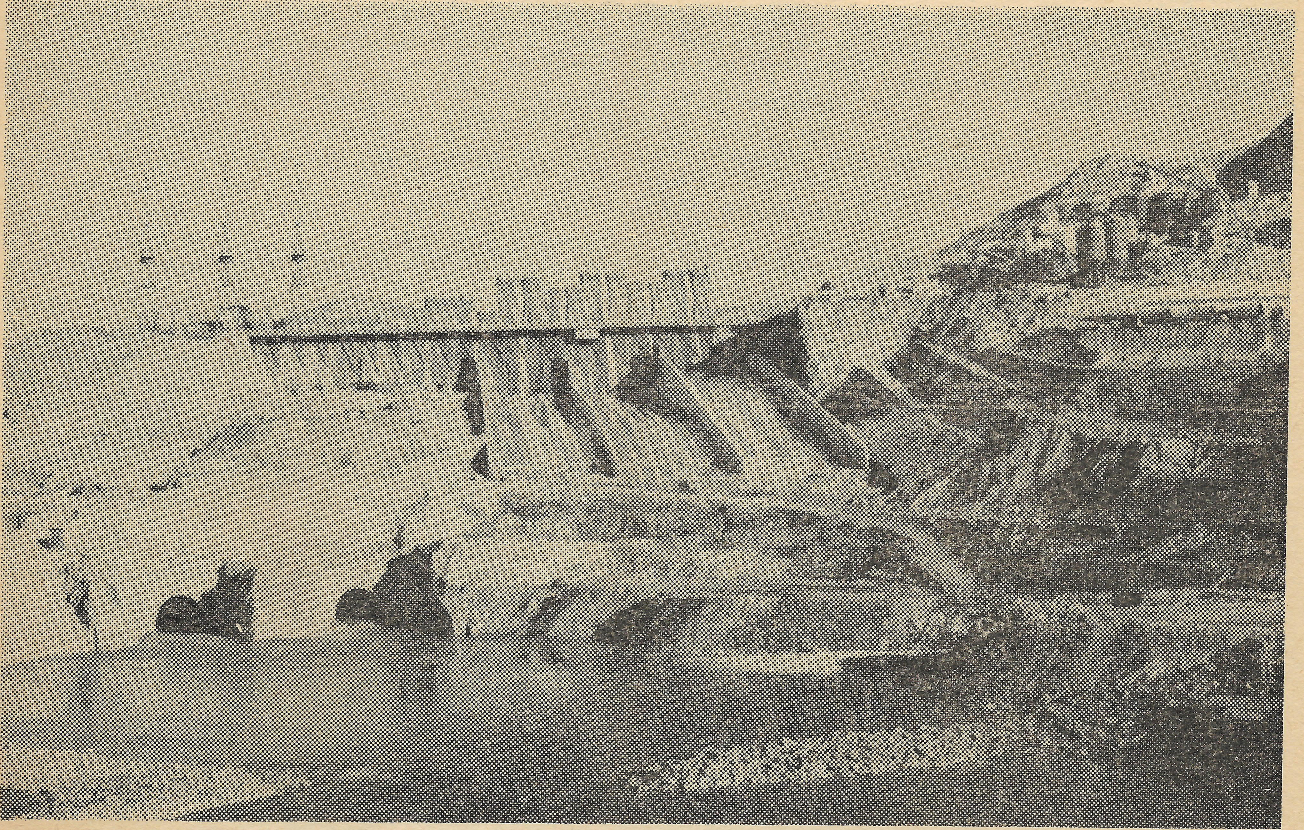
Yenisi, yakın bir gelecekte İçme bucağının altından geçecek. Köylere yakın..

Şehir dediğiniz Elâziz, bir sigara içimliği ötede.. Ne eşeklere acımak var, ne gece yarısı yola çıkmak!.

Bindin mi homurtulu öküze, yarım saat sonra Meziredesin!.

Harput kalâsında bile eski heybetli görünüş yok, inanın.

Ve, medeniyet geldi Elâziz ovasına, kutlayın!..

İNŞAATI DEVAM EDEN KEBAN BARAJINDAN BİR GÖRÜNÜŞ

Harput - Elâzığ Halk Havaları Hakkında

Yazan: İshak Sunguroğlu

Ben, Anadolu'nun bir çok şehirlerini dolaşmış ve Folklora olan merakım da her gittiğim yerde beni bu konu ile ilgili incelemelere zorlamış ve bu çalışmalarımın sonunda ise, Harput folklorünü ele alarak bütünüyle seri halinde çıkardığım «HARPUT YOLLARINDA» adlı kitaplarımın III üncü cildini, başından sonuna kadar bu folklora ayırmış ve 1961 yılında yayınlamıştım.

Çalışmalarım sonunda şuna kani olmuştum ki, eski Harput'lular folklorümüzde bilhassa Müzik nağmelerine, seyrine ve karar perdesine göre düzenlenen ses dizilerini canlandırmak için makamlara çok önem vermişler ve çok da çalışmışlardır. Böyle olmasaydı bugün aradan yüz yıllar geçtiği halde karakterinin vasfını kaybetmemiş, daima dillerde ve gönüllerde çekici bir kuvvet olarak yaşamış ve hâlâ da yaşamakta bulunmuştur. Şimdi bunu sizlere ispata çalışacağım:

Görüş ve kanaatimi kolaylıkla açıklamak için «Harput yollarında» III. cildinin ön sözlerinden şu paragrafları almayı münasip buldum:

«Bilmem mevkiin icabı mıdır? Yoksa bir Türk oymağının hassasiyet ve heyecanlarının irsiyeti midir? diye uzun uzadıya düşündükten ve kendimi geçmiş yüzyılların ve olayların içine sürükledikten sonra şu kanaate vardım: Bir kere mevki, çekici şiiriyetiyle müstesna bir beldedir. İrsiyeti itibariyle Harput'un Türk oğlu Türktür, sıhhatli ve gürbüzdür, çevik ve neşelidir. Sanki içinde bir volkan gizlidir ve bu volkan, onu her an hareket halinde bulundurur. İşte bu ruh ve bu sıcaklık ona daima sevmek ve sevilmek hissini aşılamıştır ve bunu ifade ve açığa vurmak için de daima elini kulağına atmış, sazının tellerine dokunmasını bilmiştir. İşte bu dokunma ve bu hareket, Harput'lunun seziş ve kabiliyetini artırmış ve bu varlık, ona saf ve ruh çekici bir yığın melodiler kazandırmıştır.»

Eski Harput'lular, esasen kendi mahallî ezgi ve usullerine, atalardan kalma bir miras gibi sahip oldukları gibi, diğer taraftan da hiç bir ilimizde görülmemiş ve itişilmemiş klasik Türk müziğinin növesine uyarak yeniden yeniye orta ya bir müzik serisi meydana getirmişlerdir ki, bugünkü zenginliğini bulabilmiştir. Bu makamlardan Rast, Nihavent, İsfahan, Hicaz, Sa-

Elâzız-Harput folklor derneği ekibi, Rumelihisarında yapılan bir gösteride

ba, Uşşak, Beyati, Hüseyni, Muhayyer, Karcığar, Hüzzam, Neva gibi makamları ele almakta hiç de tereddüt göstermemişlerdir. Bu 12 makamı kavramak ve kullanmakla da kalmamışlar, gerek yerli şairlerin, gerekse hariçte şiir âleminde ün yapmış olan büyük şairlerin eserlerinden nefis parçalar seçerek bunları ayrı ayrı makamlarla okumayı da öğrenmişler, ve makamla okuyuş ve makamdan makama geçiş gibi incelikler de göstermişlerdir. Bu konuda o kadar ileri gitmişlerdir ki, kendi ezgilerinin havasına uyarak (Onun tesiri altında) bu 12 makamdan bazılarının isimlerini ve bazılarının da makamlarını bile değiştirmişlerdir.

Meselâ: Karcığara, Nevruz... Hüs zam'a, Muhalif... Uşşak'a, İbrahimiye dedikleri gibi, ezgilerinde de az ve fakat bariz bir şekilde değişiklikler yapmışlardır.

Bunlardan başka bu kompozisyona kendi buluşlariyle bir takım ezgiler daha eklemişlerdir ki, bunların başında Divan gelir. Evet! Divan, Müstezat gibi makamlar, klasikler arasında yer almış ve bir çok bölgelerde de söylenmekte bulunmuştur. Fakat Harput'un Divanı, bunlarla kıyas kabul etmeyecek derecede çekici ve coşturucudur. Çünkü üzerinde müzik bilimi ve merakı ile mücehhez bir grubun devamlı çalışmaları sonunda yarattıkları emsalsiz melodi izleri bunu ortaya koymaktadır.

Bu dediklerimi büyük insan Atatürk de kabul ve takdir buyurmuşlardır. Atatürk, 1938 yılında Diyarbakır'dan dönerken Elâzığ'a da uğramış ve o arada kalmıştır. O gece şerefine Halkevinde şenlikler tertip edilmişti. Bu topluluğun müzik fasıl heyetinin başında arkadaşım kıymetli üstad Hafız Osman Öge ve sonra Harput'un meşhur ses sanatkârı Koronun oğlu Mamo da bulunuyordu. Sazbirliği, Harput'un şarkı ve türkülerinden parçalar okuduktan sonra Hafız Osman'ın, çok eski devirlere ait okuduğu:

Aş yedim, dilim yandı,
Köz düştü, kilim yandı,
Ben kilimi kayırmam,
Bahçede gülüm yandı.

Bu parçaları işiten Ata, yanında bulunan Elâzız mebusu Fazıl Ahmet beye dönerek:

— Fazıl! Bu gece, bize iki de sırf Türkçe kelime kazandırdı! diye işaret buyurmuşlardı. Bunlardan birisi: **Aş... İkincisi ise Köz'dü.**

Bu türküden sonra Hafız Osman, küftesi de, bestesi de Harput'lu meşhur şair hacı Hayri'ye ait olan:

«Sinemde bir tutuşmuş yanmış ocağ olaydı,
Zülfün karanlığında bezme çirağ olaydı.»

«Nolaydı yar olaydı, yar bade doldurаydı,
Şu garip gönlüm için kanun icad olaydı.»

şarkısını bütün kupleleriyle okumaya başlamıştı.. Ahenk devam ediyordu. Bu kupleler, bu âhenk Atamızı büyülemiş ve dikkat nazarlarını çekmişti. O sıra, Hafız Osman, Divan'a geçmelerini Kilernetçi Şükrü'ye ve Koronun oğluna işaretledi. Şükrü'nün klârnetle Divana girişi, Atatürk'ün dikkatini çekmiş olacak ki, dirseğini masaya ve elini de yüzüne dayıyarak okunan Divanı sonuna kadar dikkatle ve içinden kopan bir zevkle dinledi ve birden bire ayağa kalkarak okuyanlara doğru yürüdü.. Kendilerine memnunluk ve takdir hislerini taşıyan iltifatlarda bulunduktan sonra:

— Kimlerdir, bunları yazanlar ve besteleyenler? diye sorması üzerine, cevaben: «Paşam! Bunlardan yalnız (Sinemde bir tutuşmuş, yanmış ocağ olaydı, şarkısı Hacı Hayri beye aittir. Diğerlerinin bestekârları meçhuldür! Bizler bu makamları Ata ve babalarımızdan öğrendik...» demişlerdir. Bilâhare anlaşılmıştır ki, Atatürk'ün yalnız Harput Türkü ve uzun havalar içinde değil, bütün Anadolu halk havaları arasında en çok beğendiği beste de, bu Harput Divanı olmuştur.

Şimdi konumuza dönünce, Divandan sonra Tecnis, Müstezat, İbrahimiye, Tatvan, Varsah, Elezber, Maya gibi ezgiler de birbiri ardından gelir. Bu makamlara girmek için her birisine mahsus ayrı ayrı birer (Hoyrat) denilen ezgiler yaratılmıştır. Bunların yanında şarkı ve türküler de bu makamların kategorisine alınmış mükemmel bir âhenk meydana getirilmiştir.

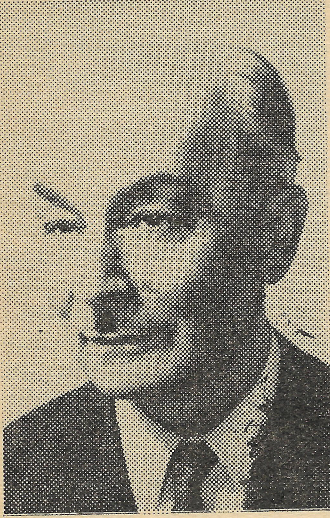
Şimdi sizlere soruyorum: Anadolu şehir ve kasabaları arasında, bana bu çalışmalara yakın bir çalışma metodu ve bunlara benzer bir koleksiyon gösterebilir misiniz? Hayır, sayın okuyucularım! Hayır... gösteremezsiniz. Bu bakımdan Harput ? Elâzığ folklor zenginliği yüzünden Türkiyenin mümtaz bir köşesidir. İlgililerin önemle üzerinde durmalarını ve muvaffakıyetlerinin sırrı olarak bizim de fikir ve mütalâalarımızın alınmasını bilhassa rica eylerim. (2)

---

(1) Atatürk'ün huzurunda okunan Divanın bütün kupleleri:

Ben, şehid-i badeyim, dostlar beni yad eyleyin,
Türbemi, Meyhane enkaziyle bünyad eyleyin.
Gaslolunmaz, ma ile gerçi şehidan-ı vega,
Yıkayın meyle beni, bir mezhep icad eyleyin.
Kabrime kandil için, bir köhne sager vakfedin
Şûle-i nar-ı arakle ruhumu şad eyleyin.
Meyle, Neyle bir âlây mahbup ile her dem gelin,
Bezm-i cem âyinini, kabrimde mutad eyleyin.
Yadigâr olsun, bu nazmım evliyay-ı sagar'e,
Per açıp gitti Rifat, ardınca feryad eyleyin.
Kilisli Rifat

(2) Şu ciheti de açıklamak gerekmektedir ki, Cumhuriyetin ilânından bugüne kadar Doğu illerinde birkaç vilâyete uğrayıp derleme yapan sayın heyet üyelerinden bir kısmı, işi ciddiye almışlarsa da, bir kısmı önlerine kim çıkarsa karşılarına alarak tümü yanlış olarak bantlarını doldurduklarından dolayı bilhasas Harput havaları Radyo koleksiyonlarına yanlış olarak geçmiştir. Maalesef Doğu ve Güney doğu hep böyle olmuştur.

İstanbul'da Yapılan Elâzığ Harput Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurdu münasebetiyle

Yazan: İshak Sunguroğlu

Gerek İstanbul'da, gerekse yurdun diğer şehir ve kasabalarında yer almış bulunan Harput ve Elâzığ'lı sayın hemşehrilerime, uzun yıllar memleketimiz halkını, bilhassa Y. tahsilde bulunan gençlerimizi yakından ilgilendiren önemli bir müjde vermek istiyorum. Bu müjdeme karşılık, sizlerden yanlız ve yalnız sevgi, ilgi ve samimiyet beklerim.

İstanbul'da bir yurt binası yaptıracak arsamız bulunduğu halde 25 yıldan beri üzerinde zaman zaman durduğumuz ve teşebbüse geçtiğimiz halde bir türlü fiiliyat sahasına geçirilememiş ve bu yüzden memleket gençliği ve dolayısiyle aileler ağır ve yıkıcı masraflar karşısında perişan ve her suretle zararlı çıkmışlardır.

Bugün semalara yükseltilen bu yurt binası, nasıl bir teşebbüsün mahsulü olduğunu, bu yazımla ortaya koyacak ve bu konuda bizlere yardım edenlerin isimlerini saygı ile anacak ve açıklayacağım.

Yurt binası Şişli ilçesi Cumhuriyet mahallesinde, Köşebaşı bir arsa üzerine kurulmuştur ki, bu arsa Elâzığ Y. Tahsil Öğrenci yurdu yaptırılmak üzere sayın Mustafa İspirin Elâzığ belediye başkanlığında bulunduğu yıllarda, onun teşebbüsü ile Millî emlâkten Belediye namına satın alınmıştı. Sayın Mustafa İspir'i, unutulmaz bu hizmetinden dolayı sevgi ve saygı ile anarım.

Aradan yıllar geçmişti. (Elâzığ Lisesinden Yetişenler Cemiyeti) de fena eller idaresinde kendi kendini kanunen feshetmiş, kütükten silinmişti.

1961 yılını yaşıyorduk. O sıralarda bütün Türkiyede bir folklor merak ve hareketi başlamıştı. Bunu fırsat bilerek aynı yılda Harput folklorunu ele almış ve seri halinde çıkardığım kitapların III. üncü cildini tamamiyle bu folklore hasretmiş, bundan başka İstanbul'da 1963 yılında da, değerli ve kültürsever hemşehrilerden müteşekkil (Elâzığ-Harput Folklor derneği) namiyle bir de dernek kurmuştuk. İşte bu derneğin tüzüğünde: Gayelerimizin en başına, İstanbul'da Elâzığ namına bir öğrenci yurdunun yaptırılması konusu yerleştirilmişti.

Tam bu sıralarda Elâzığ valisi sayın Abdullah İğnecilerin, valiler toplantısına katılması dolayısiyle İstanbul'a geldiğini ve Hilton'da misafir bulunduklarını haber alınca, kendisinden telefonla bir randevu istedim. Gelirseniz memnun kalırım, sizi bekliyorum dediler. Hilton'a gittiğimde, görüştük, oturduk ve bir samimiyet havası içinde konuşmaya başladık. Ben, derneğin kuruluşunu ve gayelerimizin başında, Elâzığ Y. Tahsil gençliği için İstanbul'da bir öğrenci yurdunun yapılmasının bulunduğunu ve 311.50 m. büyüklüğünde bir arsamızın da mevcut olduğunu ve bu konuda Elâzığ ilinin bize ne kadar bir yardımda bulunabileceğini sordum. Cevaben:

— Ben size özel idare bütçesinden bu yıl 50 bin lira kadar bir yardımda bulunabilirim. Elâzığ Belediyesi zannetmiyorum ki, önemli bir yardım yapabilsin. Bu sıra, arsanın nerede olduğunu sordular.

— Buraya çok yakın, görmek ister misiniz?

— Memnuniyetle.. dediler ve arabasına binerek arsanın bulunduğu yere gittik. Burayı dikkat ve merakla gezdikten sonra İshak bey: Mademki siz bu işin başındasınız, ben her yıl size 100 - 150 bin lira kadar bir yardımda bulunacağımı vaadediyorum.. diye beni müjdeledi.

İşte sayın Okuyucularım, bugün semalara yükseltilen bu Yurdun temeli. böyle hayırlı bir günde, Hilton otelinde Sayın iğnecilerle benim aramda atılmış bulunuyor.

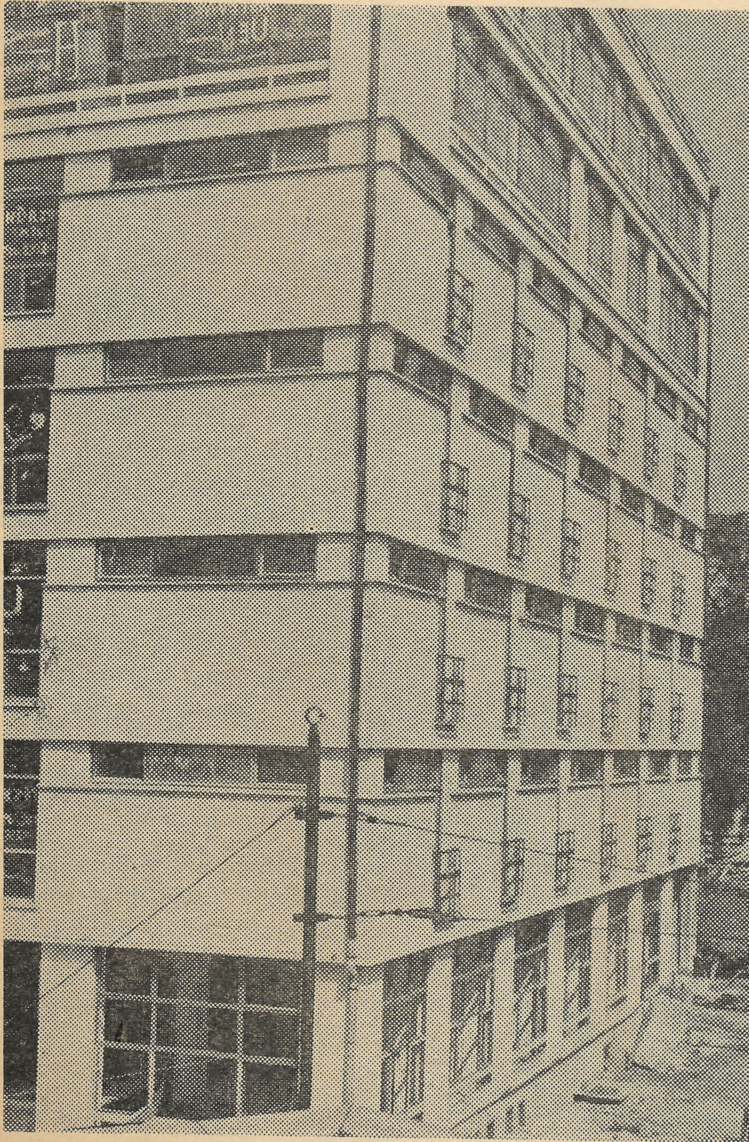
Sayın İğneciler, Elazığ'a döndükten sonra da muhaberemiz sık sık devam ediyordu. Bir yazısında: Arsanın Belediyenin tasarrüfünde bulunmanı sebebiyle Özel idarece daha fazla bir yardımın kolay olmayacağını bildirdi.

Ben, o zaman derneğin başkanıydım; Bir kurul toplantısında: Belediyenin Millî Emlâktan satın aldığı fiat karşılığı arsayı Elazığ Özel İdaresine satması hakkında teklifde bulunması yolunda Vilâyet makamına ve ayrıca Belediye Başkanlığına yazılar yazılması karara bağlandı. Derneğin bu teklifi Vilâyet makamı, Yurt projelerinin İstanbul'da dernek tarafından yaptırılmasını Dernek Derne Başkanlığından istedi, ben de hemen esas projenin çizilmesi için oğlum. Y. Mimar ve Muhendis İmer'i vazifelendirdim. İmer bu günkü yurdun projelerini bir iki hafta içinde hazırladı. Sonra üzerinde etüt yapmaları ve muvafık kalın-

ca hemen çizdirmelerini sağlamak için İmer'i çizdiği projelerle dernek yönetim kurulu üyesi bulunan Kemal Bozdağ'a gönderdim.

Projeler üzerinde incelemeler yaparken Bozdağ, geniş pencelerlere itiraz etmiş ve İmer de görüşünün kabul edilmediğini anlayınca çizdiği projeleri Bozdağ'a bırakarak dönmüşlerdi. Ve bı iş şimdi yalnrz Bozdağ'ın sırtına yüklenmişti. Aradan hayli zaman geçtikten sonfa Bozdağ, pencereleri bu günkü hale soktuktan ve bazı ufak tefek değişiklikler yaptıktan sonra projeler çizdirildi ve İstanbul Belediyesi İmar Müdürlüğüne tasdik ettirildikten ve bütün masrafları Dernek tarafından ödendikten sonra on parçadan ibaret proje 10/12/1964 tarihinde Elazığ Valiliğine gönderildi.

Sayın iğneciler, 964 yılı Mayıs ayında Elâzığ'dan Bitlis'e tahvil ettirilerek ayrılmış, ve yerinde sayın Yusuf Yakupoğlu atanmıştı. Sayın Yakupoğlu da bizlerle teması kesmedi, işi kavranış ve üzerinde önemle durmuştu. Nihayet Sayın Yakupoğlunun imzasiyle 4/8/966 gün ve 1442 sayılı şu bildiriyi aldık. «İstanbul Şişli Cumhuriyet mahallesi Ergenegun caddesi 142 pafta. 993 Ada. 7 Parsel yerde Özel idare adına kaytli III.75 m.k. Arsa üzerinde Yurt binasını ihtiva etmek üzere yaptırılacak binaya ait bayındırlık Müdürlüğünce denetlenen 908150.85 liralık keşiflere 3 yıl müddetle, gelecek yıllara müsavi olmak üzere örneği bağlı ilânla kapalı zarf usulu ile bu gün ihaleye çıkarılmıştır. Her yıl bütçe 250.000 lira ödemek şartiyle proje ve Şartnamelerden birer nüsha ilişiktir. Bilginizi rica ederim.

Tamamlanmış olan Elâzığ Öğrenci Yurdundan bir görünüş.

Bu yazıyı aldığımız zaman dünyalar bizim olmuştu. Çünkü biliyorduk ki, Özel idare ihaleye verilen ibr işi mutlak surette yapılacaktır. Ondan vazgeçme yoktur.

Geçenlerde yurt binasını gezdim. bazı resimler aldırdım. Bina tamamlanmıştır. Vilayetce tefrişatı için de tahsisat ayrılmıştır.

İşte Sayın Okuyucularım! Bu işin başında en büyük adımın, teşvik ve yardımın nereden geldiğini sizler de farkına varmış olacaksınız, şu halde en başta şimdi Kayseri valisi bulunan Sayın Abdullah İğneciler'in. ve onun adım attığı yolda tereddüt göstermeden yürüyen ve ihaleye verdiren Sayın Vali Yusuf Yakupoğlu'nun ve Yurdun bitirilmesi ve tefrişat işinde de kolaylıklar gösterme. si bakımından bü günkü valimiz Sayın Zekeriyya Çelikbilekli. Eski Elazığ Özel idare Müdürü Sayın Çelebi Korkmaz'ın, ve bu konuda emeği geçen Sayın Kemal Boğdağ'ın adlarını saygı ve sevgilerimle anar ve bu isimlerin unutulmaması için gereken tadbirlerin şimdiden alınmasını hatırlatır ve tavsiye ederim.

Bu tarihî yazılarımı verirken, şu ciheti de kaydetmeden kendimi alamadım: Bin bir müşkülât ve fedakârlık ve bir milyonu aşan bir yatırım karşılığı ile meydana gelen bu yurdu kullanacak gençlerimize tavsiyem budur ki:

Bu yurdu terasından, bodrumlarına kadar bir gelin odası gibi titiz likle kullanarak en ufak bir tahripte bulunmamalarını ve bu yurdu bir baba ocağı gibi kendilerine mabet edinmelerini dilerim. Bu muazzam yurt Elâzığ - Harput gençliğine uğurlu ve hayırlı olsun.

Kürsübaşı ve Bahçe Alemleri

Yazan: Rauf Akçay

Harputun kendine özgü yaşayışını tasvir etmek için o yaşayışın içinde bulunmak gerekir. O yaşayış, münhasıran Harputundu ve başka yerde bulunmaksızın. Orada yaşayanlar, hayatın her zevkini tattılar, yaşamanın gerçek felsefesini mükemmel anladılar. Onların duyuşları hep şiir, müzik, sevda, yani tamamen güzel sanatlara dayanırdı. Yemeleri, içmeleri, eğlenceleri, sohbetleri tamamen sanat ruhu ile dolu idi.

Bütün bunlara rağmen Harputlu, izzetinefisine düşkün mert, bir lokma için kimseye boyun eğmeyen, riya ve aşağılık duygularından kaçan, misafirperver, merhametli, temiz vicdanlı idi.

Kışın kürsübaşlarında gece yarılarına kadar geçen âlemler, bugün bize bir masal gibi gelmektedir. Erkeklerin ayrı, kadınların ayrı sofrada toplanarak bazen sabahlara kadar zi yafet, uzun sohbet, şaka ve sayısız eğlenceleri, bu gün için erişilmesi mümkün olmayan mesut hayat sahneleri idi.

O sofralarda kadın türkü söyleyerek, def çalarak genç kızları oyuna kaldırmaları, kızların mumlarla çayda çıra oynamaları, Binbir gece masalları da geçen efsanevi hayat tabloları idi.

Genç kızın narin yapısı ile, güzelliğinin bütün füsûnuyle, yanakları kızarmış halde sâfiyet ve kibarlığı ile misafirlere kahve, şerbet, verişi, gönülleri heyecan getiren tarifi imkânsız bir âlemdi.

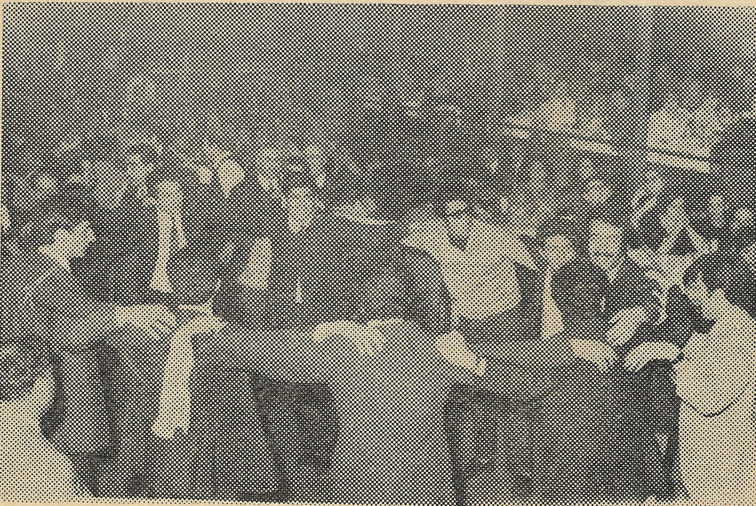
Bugün tasavvuru bile mümkün olmayan o devir, Harput'un devirler boyunca yaşadığı füsûnkâr hayatı bizden bir önceki nesilde bitmiştir. Fakat biz hiç olmazsa pek az hatırası ile yaşadık ve yaşıyoruz.

Kış aylarının akşamları pek hisli geçerdi. O saatlerde kürsünün üstünde kurulan sofralarda, bütün aile fertlerinin sükun ve huzur içinde yemek yeyişleri bizde silinmez hatıra bırakmıştır. O demler, Harput'un o devri özgü idi.

Sofaların tavanlarından sarkan kışa saklanmış elma, erik, ayva, ve taze üzüm gibi meyvelerin nefis kokuları evlerin içine yayılırdı. Bu kadarla, sanki hâlâ ruhumuzu okşamak ta devam etmektedir.

Harputu'un kürsü başları, mütevazi bir hayatın akışı olmakla beraber, kış geceleri pek canlı ve hareketli olurdu. İhtiyar, genç ve çocuklar kürsübaşlarında yaşamanın zevkini tadarlardı.

Biz Harput'un ruh yapısını iç âlemdeki zenginliği gerçek yüzü ile aksettiren sanatkârlık kudretini, Hacı Hayri Beyde buluyoruz. Çünkü o sanatının verdiği kudretle, Harput'un ruh yapısına nüfus etmiş, bizzat o-âlemi yaşamış, kalemiyle dili ile terennüm etmiştir. Şu şiirine bakınız. Harput'un gerçek

4 Nisan 1969 Elâzığ Kına Gecesi

sevda ve duyguları onun mısralarında ne büyük bir sanat heyecaniyle canlanıyor, ebedileşiyor.

Sinemde bir tutuşmuş
yanmış ocağ olaydı

Zülfün karanlığında bezme
çerağ olaydı

Bu mısralarıyle, sevgilisine içini dökerek: Kalbimdeki ateş, senin siyah saçlarının içindeki aleme ışık olaydı diyor.

Meyhaneler kapısı bahtım gibi kapansın, Rindane bade içmek sensiz yasağ olaydı: yani senin bulunmadığın mecliste, aşıklar gibi içki içmek yasak olaydı diye sevgilisine iştiyak duymaktadır, bahtı nasıl kapandı ise, meyhanelerin öyle kapanmasını istiyor.

Deşti cunun içinde gezmezdi böyle gönlüm. Geysuların kemendi boynumda bağ olaydı. Divanelikler sahrasında kalbim böylesine dolaşmazdı. Delileri nasıl zincire vuruyorlarsa beni de senin saçlarını bağladığın kementlerle bağlasınlar. Terki cunun ederdi leylâ gamıyla mecnun. Bir gün yüzün göreydi alemde sağ olaydı.

Leylânın aşkı ile çıldırmış olan mecnun eğer sağ olup senin yüzünü görseydi delilikten kurtulurdu.

Gülşen Sarayı hüsnün bir ah ile yıkardım. Kanunu aşk içinde cüzi mesağ olaydı. Eğer aşk kanunu azıcık izin verseydi, senin güllerle süslenmiş güzellik sarayını bir ah çekerek yıkardım.

Harput'un bu eşsiz duyuşları sevda ve heyecanları onun üzerinde yaşıyan bütün insanlarında mevcuttu... Hepsi de sanatkâr ruhlu yaratılmışlardı.

Bahçelerin hudutsuz letafet ve yeşillikleri içinde insanı heyecana sürükleyen manzara ve kuş sesleri arasında genç kızların neşeli kahkahaları, delikanlıların sevda nağmeleri hep sanatkâr ruhlardan kopup gelir, Harput ufuklarını füsun ve sihriyle doldururdu.

Bu bahçelerin etrafındaki yüksek tepelerden sıhhatli ve gürbüz delikanlıların söyledikleri türküler kızların kalbinde sevda heyecanları uyandırırdı.

Delikanlılar da, kızlar da hassas yaratılmışlar, yekdiğerini pek iyi anlamışlardı.

İhtiyarlar kalın dut ağaçlarının gövdesine sırtlarını dayar, sigaralarından derin nefesler çeker, hürriyet, sükûn ve huzurun lezzetini burada duyarlardı.

Harputlu o devirde aşk ve muhabbet dolu bir rüya alemi içinde yaşardı. Saadetlerini, neşelerini bahçelerin temiz ve hür havasında bulurdu.

Şimdi Harput okullarından birinde geçen bir olayı anlatarak yazımı bitireceğim:

Ders müzakeresi saatinde öğrencilerden biri:

— Kalkın cenaze namazı kılalım teklifinde bulunur. Bütün öğrenciler kalkarlar içlerinden biri imam, diğeri cenaze olur. Cenaze olan çocuk öğretmen masasının üzerine yatar, cemaat onun karşısında saf tutar, imam öne geçip cemaate sorar:

— Biz merhumun mümin, muvahhit, ehli sünnet ve cemaat olduğuna şehadet ederiz. Siz nasıl bilirsiniz? Cemaatin içinden biri:

— Yok canım o namussuzun biriydi deyince diğerleri de cenaze hakkında ağızlarına geleni söylemeğe başlarlar. İmam tezkiyesinde ısrar ediyor, cemaat bağırıp çağırıyor..

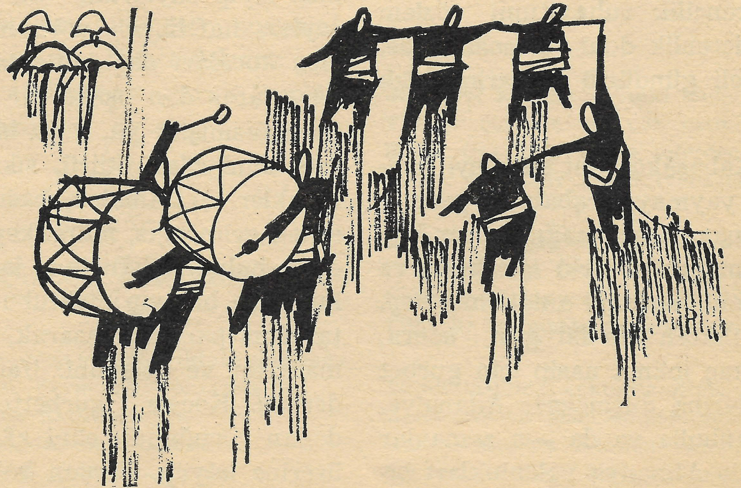
Bu gürültüyü duyan meşhur dayakçı öğretmenlerden biri, elinde sopası ile içeriye girince, cemaat bir anda korkup yerlerine oturmuşlar, cenaze ortada kalmış. Öğretmen ölüye yaklaşarak:

— Niye yatıyorsun ulan burada? diye sormuş. Ölü yattığı yerde titreyerek yavaş sesle cevap vermiş:

— Beni cenaze ettiler namazımı kılıyorlardı..

Öğretmen, değnekle onun bacaklarına vururken:

— Kalk ulan edepsiz herif, şimdi seni gerçekten geberti rim! diye bağırmış.

Elâzığlı Olmayan Gerçek Elâzığ'lılar

Yazan: **Cenanî DÖKMECİ**

Harput'u - Harputlu'yu, Elâzığ'ı - Elâzığlı'yı gören sevdiği gibi, bazen görmiyen de seviyor. Hattâ ikinci bir sıla ediniyor şehrimizi. Görmiyen nasıl sever? diye düşünülmesin. Sizlerin de birkaç hatıranızı tazeler düşüncesiyle, iki örnekle yetinip, yıllık kürsü başı sohbetimizde onlardan da bahsederek, onları da aramıza alıp neşemize ortak etmemiz yerinde olacak.

İstanbul'da Çadırcılar caddesinde 24 numaralı dükkânda antika işleriyle uğraşır, yarbaylıktan emekli —Trabzon Maçka'sından— bir yiğit, Ömer Kayaoğlu isminde bir şair vardır. Kader, askerî okullarda harbiyede bir Elâzığlı ile sıra arkadaşlığı kurmuş Ona. Bu arkadaşı Ağın'lı kıymetli hemşehrimiz Hüseyin Kabasakal'dır. Öğrencilik ruhiyatının özlem ve içtenlik dolu atmosferinde, geceli gündüzlü bir arkadaşlık bu.

Kabasakal, dut silkmeyi, pestil yaymayı, eşbabiye yarmağı, payam çırpmağı, bulgur kaynatmağı ve türlü işlerimizi ve yarenliklerimiği anlatırmış hep. Evlilikten bir iki gün sonra, birkaç lokma nasip için gurbet yollarına düşmeleri; Adana'ya, İstanbul'a ya da —o zamanlar böyle Almanya yolculukları bilinmediği için— daha uzak diyarlara Amerikalara iş aramağa gidişleri; bu gidişlerden sonra yıllar boyu bekleyişleri; gelinlerin ve anaların özlem üstüne yaktıkları türküleri anlatıp söylermiş. Bunlardan ötürü bazan, «Yeşil kurbağalar öter göllerde» türküsü bütün yanıklığı, bütün korluğu ile tütermiş dillerinde.

Okuma, hele yazma bilenlerin azlığından ötürü, ayda yılda bir, birini bulup yalvararak, hatır için yazdırdıkları mektupların kenarına, köşesine göz yaşından süsler koyarlarmış. O zamanlar kaç-göç devri olduğu için, gelinler saygı gösterisi olarak kayın pederleriyle filân konuşmadıkları gibi, kocalarına da selâm yazdıramazlarmış. Ayıp sayılırmış bu gibi şeyler, hafifliğe yorulurmuş. Hoş kocaları da «hane tarafına selâm» dan başka bir şey yazamazmışlar ya, o da başka. İşte bunlardan ötürü, sıkı görenekleri aralamak çabası hisseden gelincağız, mürekkep her evde bulunmadığından, lambanın isine bulayıp mektubun bir tarafına parmak basarak, unutmadığını ve özlemini, ifade edermiş. Kocası gurbetteyken doğan çocuğunun elini kâğıdın üzerine koyup, kurşun kalemle çevresini çizip minicik eller kop ya edilirmiş. Mektuba kokular sürülür öyle zarflanırmış. İşte bunları dinleye dinleye, Ömer Kayaoğlu Elâzığlı olmuş. Olmuş da söz mü? Harput'u, Ağın'ı şiirlerine döküvermiş bir başka türlü ölmezliğe eriştirmiş mısra. mısra..

İşte onlardan biri. Adı da Harput Ağrısı:

Harput yolu döne döne çıkılır,
Kalesinden kartal gibi bakılır.
Duvarından sitem kokar, taşından
Sıva sıva, pul pul tarih dökülür.

Erenlere sebil etmiş tadını.
Evlatları helâl emmiş südünü.
Var kıyas et erkeğini hemşerim!
«Sara» diye ün bırakmış «hatun»u.

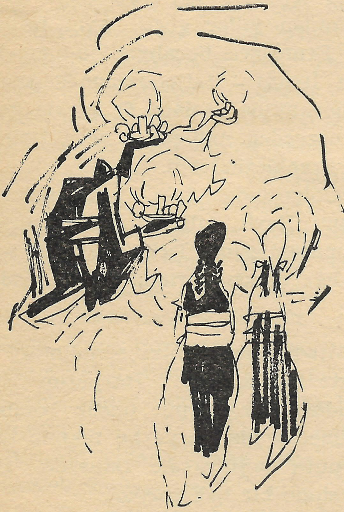
Namı gitmiş yedi iklim içine,
Yıldız olmuş kaç sultanın tacına.
Velilere, yatırlara yurt olmuş,
Nur elenmiş kalesinin burcuna.

Yiğitlere yiğit olmuş eri var,
Bakırcılar çarşısında biri var.
Ha olmuşuz olmamışız oralı
Yurt edinsek, sıla desek yeri var.

Kayaoğlu bir derdin var, bilirim.
Ağrısından için sızlar, bilirim.
Hangi hava özlemini çektiğin,
Hangi sular, hangi dağlar... bilirim.

İkinci örnek de Kartal Maltepesinden. Çiftlik caddesi 31/4 numarada Elâzığı ve Elâzığlıları çok seven bir doktor: Tuğrul Altaner. Halen PTT hasta-

nesinde dahiliye mütehassısı, bu bey. Benim de çocukluk arkadaşım olur. Beraber çelik çomak, çortun eşek, huştut oynayarak büyüdük. Anbar mahallesi ile Sako mahallesi arasında yapılagelen —o zamanlar— taş muharebesine (Yes'e) giderdik karşılıklı. Henüz oynanmakta olan ciritlere giderdik Pazar günleri. Sekiz yıl, bir mahallede bir sınıf ve bir sırada oturmuştuk. Bu bakımdan, konuştuğu kelimelerle, şivesiyle tam bir Elâzığlıdır şimdi. Üniversi-

tede doktor Alb. Nihat İlhan, Dr. Alb. İbrahim Altay, Hasip Memişoğlu, Turgut Erol vesair arkadaşlarla yine Elâzığlı bir muhitte kalmaktan kendisini alamamıştır.

Tam yirmi altı yıl sonra Elâzığ'a olan özlemini gidermek için, geçen yaz bizlerin daha doğrusu Elâzığ'ın misafiri oldu, bir hafta kadar. Nerelisin? diye soranlara, Elâzığlıyım der. İçtenliğiyle, misafirperverliğiyle, dürüstlüğü ve zekâsiyle tam bir Elâzığlıdır zaten.

Hastaneye bir Elâzığlı geldiğinde, onun için bir düğün bayram olur sanki. Ona nasıl sahip çıktığını, nasıl kol-kanat olduğunu görenler anlatırlar hep. Rahmetli Tarzan Selâhattin için nasıl didinmişti.

Bizim lise çağlarımızda, en sportmenimiz o idi. En uzun atlayanımız da o. Bu sebeple kendisine «çekçeki» lakabını takmışlardı okulda.

Şimdi evinin bir köşesini süsleyen Elâzığ kartlarına, arkadaşlarının resimlerine bakıp bakıp içlenir ve özlemini gidermeğe çalışır. Çocuklarına, eşine hep Elâzığ'ı ve Elâzığ'a ait hatıralarını anlatır. Gazetede ilkönce Elâzığ sporun ne halt ettiğine göz atar, oyuncuları isimleriyle tanır. Uzaktan, yakından bizleri izler hep.

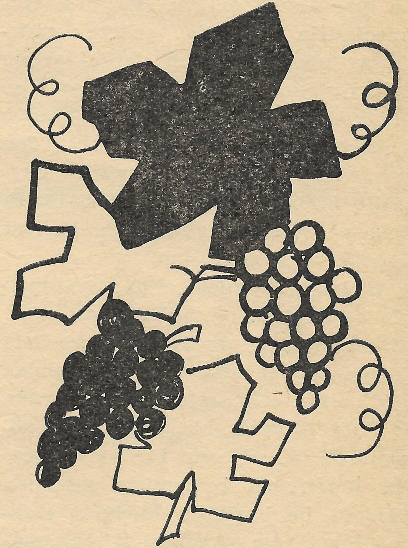
Fırsat düştükçe, Elâzığ'dan ona çedene kahvesi ile dutunu gönderirim çam sakızı örneği. Çok sevdiği Elâzığ'ın kokusunu alsın, yorgunluğundan biraz kurtulsun diye.

Doyum olmayan çocukluk anılarımızı hatırladığımız bir gecenin hatırası olarak şunları söylemişim:

ÇOCUKLUK ARKADAŞIMA

Bir kış akşamı yakacıktaki gazinoda
Tuğrul, Farukcuk, yengemiz
Ve ben hasta, perhiz.
Ta uzakta, sisler içinde
Gözlerim noktalanmış da
Tutuşmuş yüreğimde Adalar'la deniz
Soframızda bira, etli bir şey, salata.
Ekmek, tuz..
Ve bir çerez: Çocukluğumuz.

Kimbilir, sizlerin de tanımış olduğunuz nice Elâzığ sevenler vardır. Ne mutlu Elâzığ'a ve Elâzığ'ı sevenlere.

HARPUT NAKIŞLARI

Bir devir kapanmış sanki kaderden;
Titreşir dökülen her göz yaşında.
Balak Gazi gibi dönen seferden
Yalnız kartallar var Kayabaşı'nda

Üçlüleli dolmuş dolukmuş akar,
O asırlık çınar tarihe bakar.
Kalenin burcundan bulutlar kalkar,
Yükselir bir mutlu zaman peşinde.

Tilkiliktaşı'nda kekliktir öten,
Kalmamış bir ocak dumanı tüten.
Harabe olsa da vatandır vatan,
Bir nice el titrer her nakışında.

Gidenlerin Ardından

Ali Rıza ALP

Harput ve Elâzığ aradan otuz yıl geçmesine rağmen hâlâ en tatlı hülyalarımız, en güzel rüyalarımızla bize destek oluyor. Harput'a «yemenimizin poçiğini» çekerek çıktığımız günler, takvim yapraklarının çok ötesinde fakat hafızamızın en mutenâ yerindedir. Yetmiş yaşını çoktan geçmiş bir «Saçlı Hoca» dan Hafız'ın, Sadi'nin bir beytini duymak, bir mısraının şerhini dinlemek için yazın sıcak günlerinde Harput tepelerine tırmanırdım.

Bizim o devirdeki okul hayatımızda ne boykot, ne fiilî durum vardı. Okul, Halkevi ve Harput arasında kitaplarla hayatın kaynaşmasından doğan bir «Cennet iklim» yaşardık. Hacı Kayasız bir cadde boş görünürdü. Kışoğlusuz bir park ıssızdı. Felsefemiz beldemizin meczubu «Dono» ile başlardı. İtfaiyeci «Mamo Paşa» nın nişanları Alman mareşali Göring'den fazlaydı ve o heybetli vücuda yakışırdı da...

Yahya Kemal;

«Cihan vatandan ibarettir itikadımca»

dediği günlerde biz bu sözün mânasını anlayamamıştık. Şimdi müthiş bir dâussıla ile cihanın bizim için Harput'tan ibaret olduğunu anlamış bulunuyoruz. Ama çok geç değil mi?

Harputtan uzak bir kimse olarak daussılasına tutulduğum «Hâk-i pâk» e gidemeyişimi vefasızlığımla izah edecek kimseler daima yanılacaklardır.

Ben hafızamın renkli dünyasından memnun ve bahtiyar olan kimseyim. Hayallerim yıkılmasın diye Harputa gidemiyorum.

Çünkü «Harput Tepeleri» gibi nirengi noktası olmuş kişiler birer birer göç edip gittiler.

Şu satırları yazdığım zaman muhterem hocamız Rahmi Onur'un da ebediyete göçtüzünü duydum. Rahmi Hocasız bir Elâzığ bence mâna ve renginden çok şey kaybetmiş bir şehirdir.

Rahmi beyin Halkevi yolu üzerindeki evi önünden bir günde iki defa geçmek cesareti en kabadayımızda bile yoktu. Rahmi Hoca azarlar mıydı? Döver miydi... Aslâ... Ama o bir Hoca idi ve bize sokakta gezmeyi bile kontrollü yapmamızı telkin etmiş bir hocaydı. Onu bir defa güldürmüştüm. Rahmi Bey güler mi diye şüpheye düşenler bulunabilir.. Evet ben Rahmi beyi Kanlı Gölde bir okul gezisi sırasında güldürmüştüm.

O zamanlar her on sekiz yaşındaki genç kadar şair olduğumu vehmediyor ve bazı mizahî manzumeler yazıyordum. Rahmi Hoca Kanlı Göl deki gezi esnasında:

— Ali Rıza buraya gel paşam, dedi.

Korkarak yaklaştım.

Eli ile yanağını kaşıdı:

— Paşam dedi. «Rahmi Bey paşam dedi mi ötesini söylemeğe lüzum kalmaz »

— Sen dedi. Bir şiir yazmışsın derler hakkında... Fransızca dersi için ne söylemişsin?

Korkarak:

«Fransızca kafada bir zehirli engerek

«Türkçeyi bilmez iken frenkçe neme gerek

dedim.

Rahmi bey güldü. Yanındaki hocalarımıza:

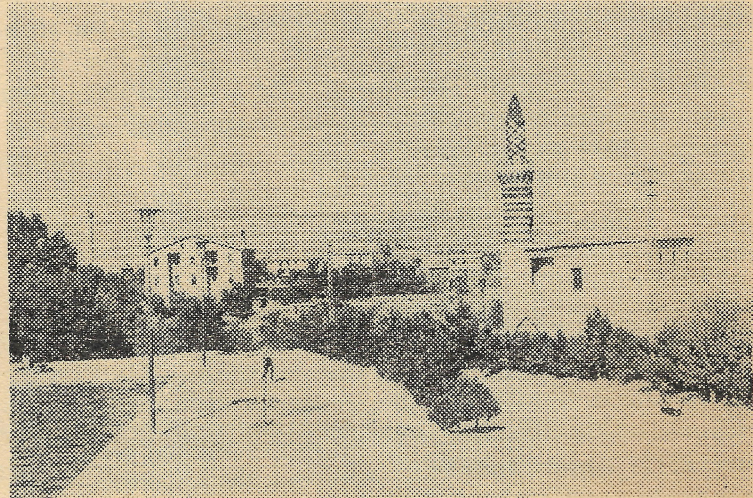
— Çocuk doğru söylüyor. Türkçeyi öğretemediklerimize Frenkçe öğretmeğe kalkıyoruz. Ne büyük hata...

Aradan yıllar geçti. Aynı Rahmi bey Fransızca hocalığından emekli oldu. İmam - Hatip okulunda Arapça hocalığına başladı. O, şarkla garbı mezceden münevver hoca tipinin son örneklerindendi.

Gölgesinden bile korktuğumuz Rahmi Beyin yıllarca sonra sevinç ve matemlerime iştirak etmek için yazdığı mektuplarında şu ibare var:

«Mir-i muhteremim efendim!»

İşte Rahmi Bey... Harputun son efendisidir... Harput onsuz bomboş görünecek bizlere ve bu matem bizi Harputa bağlayacak. Daussıla derecesinde bir bağlanışla...

Kayabaşı'ndan bir görünüş.

Emmi'm Öldü...

Necmi ONUR

Rahmi Onur, benim amcamdır.., Aslında babamın amcasıoğludur. Ama taaaa çocukluğumdan beri ben ona «emmi» derdim. Ölünceye kadar da onu, «emmi» olarak tanıdım.

Yukarı şehirdeki evlerimizin bitişik olduğunu hayal meyal hatırlarım. Cumbalı bir evleri vardı. Belki bizimki de cumbalı idi. Damın üzerinde dolaştıkça, süğüngün kenarına gelir, yere yatar, o zamanlar için bana coooook büyük gelen sokağa bakardım. Bu bakışlarımda görmüşümdür Rahmi Emmi'yi.. Evin önündeki yüksekçe bir taşın kenarına, hizmetkâr beyaz bir atı çekerdi. Rahmi emmi evden çıkardı. Kıyafetini hatırlamam, binerdi ata.. Elinde, çocuk gözlerimi okşayan bir kırbacı vardı. Onu şöyle bir havaya kaldırır, sonra sokağın ucunda kaybolurdu.

Sonraki yıllarda bana tatlı tatlı anlatırdı konuşmamı.

«— Emmi» diye başlar devam edermişim, «mirelegi vurağ..» «mireleg» dediğim atın eğeri imiş!. Hey gidi hey... Küçük gözlerinin kenarını tatlı bir tebessüm ile kırıştırarak o kadar cana yakın anlatırdı ki bu halimi.. Tarifi zor. Kolay olsa neye yarar ki!. O, şimdi yok.

●

Ailenin tek çocuğu olduğum için 7 yıl evden giyinmemişim.. Emminin o yıllarda bana geçmiş kocaman hakları vardır. Ölümünün ardından akıttığım gözyaşları ile bu hakları ödediğimi hiç zannetmiyorum... Bu ödeme olsa olsa, onun geride bıraktığı asil çocuklarına karşı duyduğum sevginin devamında olacak..

Arasıra Elâzığa gittikçe ilk işim onun elini öpmekti. 20. asrın ortasında hâlâ eski aile geleneğini muhafaza eden evinin bir odasında karşılıklı otururduk. Çok nazikti... İltifatkârdı. Hemen her karşılaşmamızda, yayınlayıp kendisine yolladığım kitaplardan söz açarak:

«— Maşallah, maşallah Necmi beg.. Seninle iftihar ediyoruz haaa.» derdi. Sonra içmeyeceğimi bile bile yenice sigara paketini bana doğru uzatarak:

«— Hele bi cigara yağ..»

teklifinde bulunurdu. İçmeyeceğimi söyleyince nedense israr ederdi.

«— Hele al bi tane canım.. Tadına bağ!»

Tam manası ile bir Osmanlı efendisi idi. Fransızcayı, Arapçayı, Farsçayı çok iyi bilirdi. Toplum yapısındaki aksaklıkların bütün suçunu, ahlâk üzerine yükler, millî değerlere kıymet verilmedikçe Türk toplumunun ayakta duramayacağı tezini savunurdu.

●

Ne yazsam, ne söylesem boş artık..

Şimdi o, Harputtaki aile mezarlığımızda, bir yığın toprak..

Mezar taşı bile kimbilir nasıl hazırlanmıştır!.

Onu gören eski talebeleri, yaşları kaç olursa olsun, eski bir saygının ve alışkanlığın etkisi ile sigaralarını avuçlarının içine saklarlardı.

Sözüm onlara şimdi..

«— Artık kurtuldunuz bu eziyetten!. Avuçlarınız yanmayacak Elâzığın Gazi cadesinde bundan böyle. Çünkü benim Emmim, sizin Rahmi hocanız öldü..»

RAHMİ BEYİN ARDINDAN

Hiç yoktan musallat oldu, Kemirici Zālim Dert,
Ne Tabipler çare buldu, ne de en hazık doçen,

En nihayet üful etti, aramızdan hocamız,
Vedalaşamadığımızdan, büyüktür acımız,

Yine bir yıldızımız söndü, Harput semasından,
Binlerce Hürmetkârı, eyvah dedi arkasından.

(Rahmi Hoca) Hoca idi, eşsiz bir Muallimdi.
Rihle-i Tedrisinden, feyz alınan bir âlimdi.

Takip ettiği müstesna, bir efendeydi.
Efendilik şiarıydı, efendi yıldızıydı.

Tanrıdan hocaya rahmet, mağfiret dile hemen,
Son mısrada bir A kalkınca

(Fatiheli bu tarihi ihda eyle kaan)...
Son mısrada bir A kalkınca

Evcet hesabiyle ölüm tarihi çıkar.

Fahri KAAN

Merhum Hacı Ömer Naim Bey Hocamız

ELÂZIĞ - HARPUT Kolklor Derneğinin Kına gecesi şerefine çıkaracakları Kürsübaşı mecmuasına bir yazı verilmesini isteyen derneğin enerjik sekreteri Fırat KOLOĞLU'nun bu teklifini yerinde buldum ise de mevzuun ne olacağını düşündüm. Zira bu yolda birçok genç arkadaşların her yıl olduğu gibi bu yıl da gayet güzel ve cazip yazılarla süsleyeceğini biliyorum. Benim bu yazım ise onların yanında bir kıymet taşımıyacağından anlıyorum.

Nihayet bu mübarek HARPUT beldesinin yetiştirdiği ilim ve irfan kaynağı olan EFENDİGİLLERİN asil, Necip, hoş sohbet, bilgin ve son evlâdı bulunan Merhum Hacı Ömer Naim Bey'i anmak ruhuna fatihalar ithaf etmek ve hatırasından bir parça olsun bahsetmeyi ve bu arada kendisinden işittiğim bir fıkrayı da yazmağa vesile teşkil ettim.

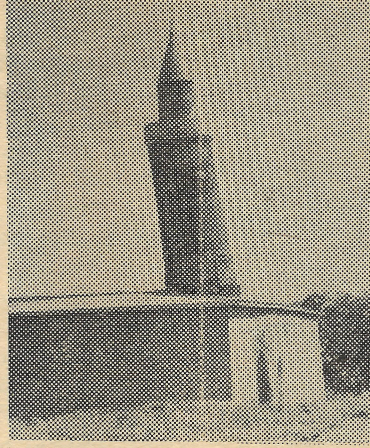
Merhum Hacı Ömer Naim EFENDİGİL hakimlikten istifaen ayrılarak baba ve annesinin yanında ve kendi memleketinde avukatlık yapmaya başladı. Hukuk Fakültesinden mezun ve aynı zamanda miras taksim işlerinde (Eski yıllara ait) azami derecede bilgisi bulunduğu cihetle kısa zamanda adliye muhitinde ve halk arasında şöhret bulmuş ve aldığı davalarda son derece başarı göstermişti.

Hep Müftü olan ecdadınının ve bilhassa babasının istek ve arzularından şüphesiz ileri gelmiştir ki, avukatlıktan da ayrılmış ve çok itina ile hazırlamış olduğu yazıhanesini devrederek manevî cephede çalışmaya karar vermiş ve fahrî Vaiz olarak bir zaman camilerde halkı irşat ve tenvirde bulunmuştur.

Çocuklarını yetiştirmek için İstanbul'a nakle mecbur kalmış ve bu suretle açık bulunan Müftülüklerden birine de tayin isteğinde bulunması üzerine hemen Beyoğlu ve bilahere Sarıyer Müftülüklerine tayin edilmiş vazife görmüş yaş haddi dolayısıyla emekliye ayrılarak Şeker hastalığının fazlalaşması ve kalp rahatsızlığı da inzimam etmesi dolayısıyla nihayet bu fani dünya'ya veda ederek gözlerini kapamış ve ebedi istirahatına çekilmiştir.

HARPUT'ta Meteris mevkiindeki büyük bir sahayı işgal etmiş olan Efendigiller mezarlığından çok uzak fakat ruhları birleşik olarak İstanbul - Kuzguncuk Nakkaş türbesine ve boğazın sularının akıntısına nazır bir mevkie 1966 yılında yakınları, dostları ve hemşehrilerinin göz yaşları arasında toprağa gömülmüştür.

NUR İÇİNDE YATSIN.

Merhum HACI ÖMER NAİMİ Efendigillerden işittiğim fıkra

Hak ve Hukuk gözetmeden gayet cüzi menfaat karşılığında hüküm vermekte olan bir kadı'nın (Eski zamanlarda köylerde de Kadı bulunurmuş) bu münasebetsiz hareketi halk üzerinde fena tesir yaptığından tahammül edilemiyecek dereceye gelmiş ve buna bir çare bulunması için aralarında toplantı yapmışlar içlerinden gayet kurnaz ve zeki bir şahsı seçerek münasip bir hediye karşılığında Kadı efendinin kaçırılmasına karar vermişler.

Bu şahıs hemen harekete geçmiş ve huzuruna çıkarak komşusu ile bir duvar ihtilâfı olduğu, kendi lehine hüküm verildiği takdirde iki teneke yağ hediye edeceğini Kadı Efendiye açıkça söylemiş. Bu teklifi kabul eden Kadı ferdası günü mahkeme kapıcısı da şahit olmak üzere istenilen şekilde hüküm vermiş ve yağların yarın gönderilmesi de ihtar edilmiştir.

Bu şahıs iki tenekenin de içerisine müzehrefat doldurarak üst kısmına bir tabaka yağ bırakmış ve kadı efendinin evine göndermiştir.

Erkenden evine dönen Kadı Efendi yağın tadına bakmak üzere refikasına bir pilav pişirmesini söylemiş, teneke açılıp kaşık içerisine daldırıldığında ecnebi maddelerin çıkmasını gören kadın feryat ve figanla kocasına senlenmiş, koşup gelen Kadı bu vaziyeti gördüğünde şaşırmış ve yapılan bu hakarete refikasının da müttali olduğu cihetle daha fazla üzülmüş ve bitkin bir hale gelmiş.

Ertesi gün Kadı Efendi bu adamı buldurarak karşısına almış:

— Utanmaz herif, bana .... yediriyorsun utanmıyor musun? Yaptığın bu hal nedir diye bağırıp çağırması üzerine.

Adam istifini bozmadan sanki bir şey yapmamış gibi:

— Efendi hazretleri şimdi değil, mevhum bir duvar için hükmü karakuşî verdiğin zamanda, dediğiniz gibi ...... yedin diyerek dışarıya fırlamış.

Bu hadise halk arasında duyulmuş Kadı artık dikiş tutamıyarak kaçmış gitmiştir.

Bu hikâyenin sıhhatine kani değilim. Yalnız ibret alınacak bir ciheti vardır. O da insanlar her tarafı düşünmeden ani ve şuursuz verilen kararla Kadı Efendinin akıbetine uğrıyacağı şüphesizdir.

Ahmet ÇORBACIOĞLU

GAKGOŞLAR

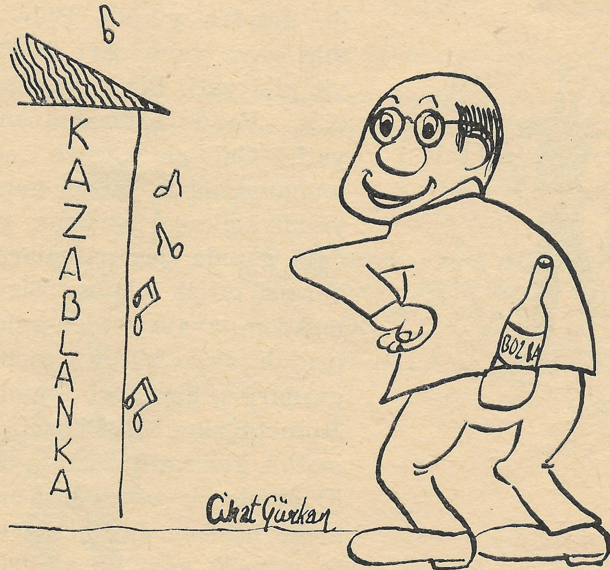
Yazan: İrfan ALTINOK
Mimar Mühendis

Eğer hatırlises mezirenin en erçel çağası olduğumu. Kürsü-başında bıldır sizlere bahset-mişdim.

Mekdepler tatile girdikten sona Pekinik köyüne gelmiş-dim. Köylerde gezici berber olduğunu herhalda hepbiz bülür-süz. Çağaları, harmanda, bağ-da, haymada, gem gemliken, su suvariken nerde enselese hama üsgüreyi gafaya geçürür etra-fına ver getsin makineyi. Har-man sonuda ev başına berbere bi ölçek buğda verülür.

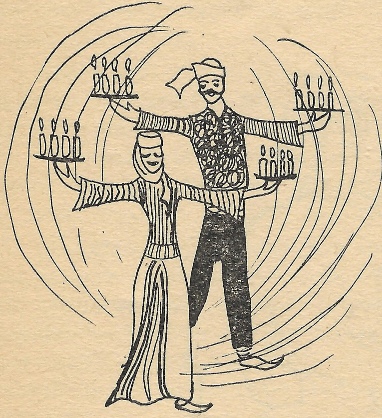
Gine bi yaz günü berber kö-ye gelmişdi çağaları tişdir gibi gırhıdi. Bende bizim hısım ta-sinlere misafiliğe getmişdim. Berberde tutdurdu, illada ben sizde yatacam. Bizde herif kir-li yavşahlı olduğu üçün, yaldat-mağa çalişük. Valla berberde aynen deyin gibi bi türlü gan-duramüyük, kollik burunlu po-te boylu dıngirik gafalı bi kel herüf Tasin dedi yaho irfan an-cah sen şu belâyı berzağı defe-dersin valla bende çoh totaba-lıh ettim; ama bir türlü yalda-madım. Çarnaçar eve alduh.Ah-şam yemeği olarah eşgili ufah kındık küfteden, kellecoş ye-dük. Bayakıtbibime dedimki ve-loş dayının döşeğini eyvanda benim yanıma ser. Gakkoşlar horatayı çoh uzatmıyam. Mu-sandaradan yatağı getürüp ya-nıma cecimin üzerine serdiler. Veloş dayıya dedimki sahan bi-şe diyemmi. bu evde ziyaret var. Gece mehli elinde dındik gezimiş gorhmiyasan. Yoh ye-ğenim ben ebdesli namazlı ada-mım, valla benden sahan söle-mek, alaturka sehet 3 de Ve-loş dayı başladı tapiklemeye. Fenosu söndürdük yattuh. Ele zannedim vakıt gece yarısını geçidi. Eğildim bahdım Veloş dayı horliya, horliya yuhli. E-limi dilimden islatdım yarada-na sığandım ağzının ortasına ele bi silleyi huda çekdimki, ben bile beğendim. Hama ben beni yuhuya vurdum. Veloş dayı sil-leyi yer yemez şıvıt çarpmış gi-bi bi fırladı. Bisimlah, Bisimla. Mubarek ben sahan nettim sen beni çarpisin lailaheillâllâh. Tö-be estağfurullah. Gafama yor-ganı çekdim. Tek gözümde bi aralığa uydurdum gülmiyem di-yede bi yandan yorganı dişlim. Gülmekdende nerdese partım partlıyacakdı. Yegen ağa, gah hele gah, ziyaret beni çarpdı. Neyse ben gahdım. Heyrola Ve-loş dayı duymadınmı neyi ya-ho sille sesini yok yaho sen diş görüsin sahan feheme geli ne dişi yegen, ağzıma bah hele, çi-reyi yahdım bide bahdım bur-nundan dodahları balcan gibi olmuş. Dayı ziyarette ama hı-şımlıymış amma fena çarpmış neyse yat üzen sabah baharuh yoh yegenim gorkudan üreğim gopi pılıyı pırtıyı topladı getdi. Rehmetlik veloş dayıyıda bele atlatduh.

Bi günde, ben, kivremin oğ-

lu (Fethi Köseli), Terzi Gaya Sağuzucu Mahammet. Fethilerin bahçasında oynidiük bahçada da bi heylim böyük ev vardı 25 sene evvel asgerye gışlasıdı. Biz çağaken bu haraba evde yandaki pegde, çellik çubuh, mam beklemecil, çortun eşşek oynarduh.. O günde süvüngün ucundan payam çalmış yeyidük. Payam gurtuldu. Sen merişmeye başladın gaya gahda bi aşuh oynıyah dedim. Gaya dipçil galdı, ben gettim sorudum. Gaya da soriken mıdıkledi aşuh tam geldi. Bu sefer başladı enekleri çırtmaya, sakgasıda humarlik gurguşun ahıtmış gol çek dedimse çığızdı oyun yarıda galdı.

Birden aklıma bayakit bulduğum çahmaklı tüfengin lülesi geldi. Hama gopa gopa get-

tim partoş ismailden 100 gram barut aldım. Guş gibi eve geldim. Gaya gafadan birez sehlük hamide calkazan olduğu üçün, gaya ahan bu tefenk lülesine barudu goyah hemi, he namlunun yarısına gadar barut yarısına da daş doldurduh çaputtan da sıkıladuh gaya dedim lülenin arka bızdılik ucunu şalvarın uhcuruna go sol elinden namluyu tut bi elinden de kirbit çah olur mu oda heya eyi olur. Namlunun üstündeki küçük delüğe baruttan ağız otu koyduh tebi üçümüz gaçduh, bizim maksadımız demür geri tepe sapı gayanın gar nına gire gülek öleceğini düşünmiyük neyse gaya kirbidi çahdı gırıldı. Gine çahdı gırıldı. Sonradan gayaya acıdım. Gaya dedim sen gel başka tevür yapah, olur irfan dedi.

Gapının zırzasının delüğüne namlunun sapını sohdum. Gaya vücudunu gapının arkasına sahladı. Gafasını aralıhdan çıhardı. Kirbidi çahdım. Gayanın eline verdim. biz firroş ettük. Ağız otu baruda kirbidi değdürür değdürmez zanki top atıldı. arışdah yıhıldı. Bide bahdım gaya yerde sırt üstü meyit gibi yati. Biz gayayı sepledük. Bende zannedim enselet yati. Gah ulan sende amma muhannetmisin. Meger gapı gayanın kellesine çarpmış, garşıdaki gapıda daş parçalarından param pırçik olmuş. Biz gülmekden gayayı yerden galduramaduh. Sese bütün mehlenin garıları, herüfleri toplandı. Zannetmişlerki Rus başmış rehmetlik kivrem (Mustafa Köseli) elinde bir zoppa bizi enselemeğe başladı. Biz hama duvara bitüşük ağaçtan alatırik direğine sarulduh. Aşşağıya sırpılduh pır gapıya.

KÜRSÜBAŞI

(7 nci sayfadan devam)

ranlıkla seyreder ve zabitlerin sert kumandalarını eve döndüğümde taklit etmeye çalışırdım.

İkinci bir zevkim de bilhassa sabah namazlarını çok sevdiğim Sarehatun camiinde kılmak ve namazı müteakip varsa cenazeyi mezarlığa kadar götürmek ve kabre nasıl konduğunu seyretmekti. Bu tarz hareketim merhum hocamın, (sabah namazının camide kılınmasının büyük sevabı olduğunu, cenazeyi omuzlayarak kırk adım takip etmenin ve hele mezarına kadar gitmenin çok büyük sevabı olduğunun) telkini altında kalışımdan ileri gelmişti. Cenazeyi omuzlamak şöyle dursun omuzlarda götürülen tabutuna parmağımı zor yetiştirir ve parmağımı değdirmekle sevap kazanacağımı umarak mezarlığa kadar gider. Ağabeyler, babalar, dedeler benim bu hareketimi hoş karşılar ve ayaklarımızın arasında ne dolaşıyorsun diye azarlamazlardı. Üstelik onlar da benim gibi şehit yetiminin sırtını sıvazlamakla sevap kazanacaklarına inanarak beni sever ve bu hareketimi takdir ederlerdi.

Korku nedir bilmez ve gecenin zifiri karanlığında her gün sabah namazı için Sarehatun camiinin yolunu tutardım. Bir gün çok erken gitmişim. Henüz cami açılmamıştı. Meydanda satılığa getirilmiş birçok kömür çuvalları sıra sıra yerlere dizilmişti. Camiin açılmasına intizaren bu çuvallardan birisinin üzerine oturmuştum. Bir daki-

da geçmeden altımdaki çuvalın oynadığını ve altımdan kalkan kömürcünün küfrederek bağırması karşısında korkumdan fırlayarak soluğu evde almış ve o korku ile bir daha camie gidememiştim.

İlk okulu bitirdikten sonra zabit olabilmek için Elaziz'deki askerî rüştiye mektebine kaydolmuştum. Üç sene Harput'tan, Elaziz'e kadar olan beş kilometrelik bu yolu yaz ve kış her gün sabah, akşam zevkle oynaya zıplaya gider, gelirdik. Sabahları çorbayı içer içmez Dağ kapusundan yel boğazına ve oradan İt yokuşundan inip aşağı koşarak Aslan pınarına ve hiç dinlenmeden bir hamlede Elaziz'de oturanlardan daha evvel mektebe girerdik. Kışın gidiş, geliş daha çok çetin olurdu. Ekseriya diz boyunu aşan karlar içinde rahat yürüyebilmek için çift yün çoraplarımıza çarığı çeker ve okula girmeden çarığı çıkarıp yemenimizi giyerdik.

Askerî rüştiye mektebini bitirdikten sonra 1329 senesi Erzincan'daki askerî idadi mektebine kayıt olarak Elaziz'den ayrıldık.

Bundan sonraki bir ömür boyu geçen binbir çeşit hatıralarım Harput'un sınırları dışına çıktığı için burada keserek mübarek yurdum olan Harput'umuzun hayal de olsa tekrar imar edilmesini candan temenni eder, sayın hemşehrilerimize derin sevgi ve saygılarımı sunarken her sene tekrarlanan Kına Gecesi toplantısının yaşatılmasını ve bu gecenin sembolu olan Kürsübaşı dergisini tertipleyen arkadaşlarımızın başarılarını takdirle yad eder saygılarımı sunarım.

YASİN'E AĞIT

Kurusun o havuz
Yansın o otel,
Alsın o oylumu sel,
Gel yasinim gel..

Gidin söyleyin o havuza;
Yasinime olaydı kul, köle,
Gitti ki yasinim gele,
Gitti de gelmedi acep neye?

Katil havuz, seni gidi gafil seni,
Nasıl giydirdin fidan boyluma kefeni,
Şimdiden sonra lanetlerim seni seveni,
Nasıl serdin yere cihanda misli yok centilmeni,

Ahmet Sezgin, Zeki Müren, Güneri Tecer,
Kahrolası havuz sen gibi civanımı seçer,
Sinemde dermansız yara açtı, öldürür ancak geçer,
Sevgili yasinciğim sensbiz günlerim nasıl geçer.

Kahpe felek oynadın bir ayun,
Adın ne bu mudur senin soyun,
Can yasinimi toprağa değil;
Hurisi çok cenneti Firdevse koyun,

Şehit oldun şehit ey ekâbir,
Gelmez sana sual için münker ve nekir,
Sorgusuz sualsiz cenneti alaya gir,
Yoktur şüphemiz sana hazreti peygamber müzahir.

Yazan: Mustafa Cemal Bayındır

İstanbul'daki Elâzığ'lılar mehlesi

Yazan: Talat AKGÜN

Gardaş tarihini kati olarak bilemeyiz ama, herhalde İstanbul'un zaptı ile Beyazıt'ın, Elâzığlılar tarafından fethi aynı tarihe rastlasa gerek. Hilaf olmasın ama eşütdük, eşüdeli, Beyazıt bizim Elâzığlıların bir mehlesi. Eğer İstanbul'a ayağız düşerse, Beyazıt'a geldiz mi hep gariplik çekmezsiz.

Bi de bağarsız ki bi ses:

— İstanbul - Palu direk seferleri başladı, haman gider...

Çalıyı tanıyanlar anlar bu Nurettin Çalı'dır. Arğasından davudî bir ses daha:

— İstanbul - Mığı Apollo seferleri... Her dakga.

Bunu da tanırsız Mehmet abe.

Zaten mezrelilerin içine düşmüşsündür bi defa. Bağarsın ki meşhur sokağın başında: Küfteci Rahmi Usta, önünde hılası. Teze Tarhana çorbası, günlük çebiş etlerini ve küftelerini methederken, Talat (Ben) yağında Mezire Hanı yoğ mu gelen diye bağıri. Hıh... tamam demeğe kalmadan bağarsız ki Elâzığ'ın gazi caddesindesiz, değişen bir tek şey. Yolçatını geçtikten sonra şekil, şemail değiştiren moderin zamanaya uyan saçlı, sakallı, İspanyol paçalı gençlerimiz.

Ula bu bizim Hırhırikli Cumonun oğlu, Ula bu bizim Hüsenikli Hafızın oğlu diye dur. Hepsi bağarsın bizim zirtolar, yalanız değişen saç sakal.

Nuretitn İspir gurmuş garargahı Akgün Palasa, Talat'dan hergün hırlaşiler. Hafta yoğ ki Ali Bey (Ağabeyim) galp grizi geçirmi.

Bi bağarsınki talebeler otele doldu, Ali Bey zannederki otelde işgal var neyse sonra anlaşılır ki: İspiri soriler, görecekler, bişeler danışacaklar, dertlerini söliyecekler, v.s v.s.

Beyazıt Küllükteki, Eski Elâzığ kahvesi yığıldığtan beri mehlemizde bir eksikliğimiz gahvemizdi. Soğolsun İspir binbir zahmete gatlanarağ moderin bir lokgal açıp mezireli çağaları bir araya topladı.

İspir'in lokaldeki ortağını tanırsuz. Hoğulu Süleyman Küçük.

Tarihin birinde Guyulu'da düğünde bir kötek yemiş diye hep «Yap Guyulu işi bir Ayran» diye bağırır.

Lokalin belli başlı birgaç milli seyircisi vardır. Bunlardan Koko Nevzat, birgaç seneden beri liderliği elinde tutmaktadır.

Diyezesi oğlu Savaş ikinci sırada gelmektedir. Sonra Ufuk Güler, Geranal Macit Bulut.

Sağ köşenin müdavimleri: Küçük Mehmet, Adnan Abe (Adnan Yazıcı), Çeto, İstasyon Hakkı, Mehmet Tarakçı, briç oyniler.

Küçük Memet gene masaları yeyi, Hır Kemal elinde tebeşir ona, buna hazım, enerji, gabizlik için hırlıya, hırlıya reçete yazi.

Sol köşede Kemal Usta (Terzi Kemal Yıldız), almış garşısına Efo'dan Yüksel'i gır gır geçiler. Gendiler 550 ye oyun çıhğariler, Yükseli 500 e habire batiriler. Cafer'de yanlarında habire Elezber çeki.

Mecit gıcığını almış, Hadi Doğan gelene çay söli, yanındaki masalara gahve ısmarli, su yerine de gazoz dedikçe servet arar nüzül yendüri.

Hanı bi alafıranga türkücü var ya adı Ba'rış Manço mu ne bizim Murat'a ne gadar bensimişki, gören gızlar rahat bırağmi diye, oğlan gorhusundan gündüz dışarı çığmi ancağ akşam garanlığı bastığtan sonra çığıp lokale geli, sabah şafak sökmeden çığıp evine gidi.

Dertli hemşehrilerimizden biri de Kökçülerden Cengiz. Hipodrumdan, Adliyeye atdan gidi, geli fakat Beyazıt'da atını bağlıyacağ bi yer bulamadı ona yani.

Gelelim gene bizim hana (Akgün Palas) Hacı Osman Efendi, İstanbul'a geleli artuğ oteldeki eski ramazan ve Bayram eğlenceleri Prodüktör Kemal Tangüllü himayesindeki yerli filmlerin zevki kaçtı. Tangüllü Kemal krem ve parfüm fabrikatörü oldu. İspir siyasete atıldı, Altıparmak Ednan avukat oldu, Elâzığ'a gitti, Komo Hüsen ve Efe Muharrem askere getti.

Şimdi bütün ümidimiz yeni yapılmakta olan Moderen ve lüküs Akgün Hanı ve Elâzığ'dan gelecek yeni gençlerde.

Bizim asıl gafamızı bozan yeni yurt asıl o zaman bizim mehlenin elamanları Feriköy'e daşınacağ ya orada da bir Elâzığlılar mehlesi guracak ya da guramayıp gine sabah Beyazıt'a gelip gece yatmağa Feriköy'e dönecekler.

Ne olursa olsun gine mehlemiz İstanbul'da bi tenedür, ayağız düşede gelip mehlede bir gün geçiresiz.

İstanbul'daki Elâzığlılar Mehlesi
Muhtarı

35 sene evvelki Elâzığ'dan hatıralar

Yazan ve yaşayan

Tevfik EROL

KESİRİKTE YEDİĞİMİZ DAYAK

Delikanlılık çağına yeni girdiğimiz yıllar. Yaşlarımız 17 - 20 arası. O yaşlarda insan biraz daha kabadayı, biraz daha âsi oluyor. Emir altına girmiyor, nasihat ağır geliyor. Ben, Vehip (Şimdi Beyoğlu hükûmet tabibi), Ziya (Allah rahmet etsin, ulaşın oğlu), bir de Hacı Balaşlardan Tarık (Subay oldu, şimdi nerede bilmiyorum) dört samimi arkadaşız. O günlerin arkadaşlıklarındaki sevgi ve feragat şimdi nerede? Birbirimiz için öl denilse ölecek kadar seviyor ve sayıyoruz birbirimizi. Bütün günlerimiz beraber geçiyor, beraber yiyor, beraber içiyor, yalnız yatmak için ayrılıyorduk. Bizim bu arkadaşlığımız, berber Şevki'nin kahvesi önünde oturan yaşlı Elâzığlılar tarafından hoş görülmüyor:

Bunlar adam olmaz.
Bunlar baştan çıktı.

Sokak serserisi oldu bunlar.. diye mütemadiyen dedikodu mevzuu oluyorduk. Hattâ o zevattan birkaçı babama şikâyet ederek bu arkadaşlığı dağıtmağa bile teşebbüs etmişlerdi, ama kim dinler?

Lâf aramızda, o günlerde içimizden birinin sevdiği bir kız var. Sevdiği dedimse yanlış anlamayın. Bundan 35 sene evvel Elâzığ'da kız sevmek nedemek, adamın cenazesini sererlerdi caddeye. Bizimki öyle bir sevmek işte. Ne eli eline değmiş, ne konuşmuşlar, ne mektuplaşmışlar, mektepte birkaç defa mahzun mahzun bakışmışlar. Hepsi o kadar. Ama bize karşı bir cephe var ya... Onlar işi ve bu masum sevgiyi dillerine takıp sakız gibi çeviriyorlar. Bir gün o arkadaş:

— Yahu, dedi. Bizimki Kesrik'e gidecek. Hadi oraya gidelim.

— Olur.. dedi ve yola çıktık.

O zamanki Elâzığ hemen kışlada bitiyordu. Şimdiki gibi Kesrik'le birleşmiş değildi. Hava da sıcak mı sıcak. Bir ara Şorşor'da yıkanmak aklımıza geldi ama, âşık olanımız bırakmadı, bahçelere daldık. Derken o kızın bulunduğu bağın yanına geldik. Yanımızda sık bir vişnelik vardı. Her birimiz bir arkın içine uzandık ve kızcağızı seyretmeğe koyulduk.

Çok geçmeden, tepemde bir ses:

— Anasını avradını «bilmem ne yaptığım» ulan it oğlu itler, diye gümbürdedi ve sırtıma bir değnek indi. Kafamı çevirmeğe, toparlanıp kalkmağa vakit bulamadan ikincisi, üçüncüsü yeniçeri kırbacı gibi patlamağa başladı. Ne olduğumu, neye uğradığımı anlıyamadım. Kafamı kollarımın arasına sakladım ve fırladım. Bir başka adam da Ziya'ya değnek çırpıyordu. Vehip'le Tarık korkudan ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Adam bir ara beni bırakıp onlara girişti. Ben fırsattan istifade dereye doğru ceylan gibi koşmağa, canımı kurtarmağa çalıştım. Arkamdan arkadaşlar kaçmağa başladılar. Adamlar hangimize yaklaşırsa şırrak diye ellerindeki sopaları vuruyorlar ve küfrediyorlardı. Böğürtlen kümelerinden atlayıp dereye düşünce Elâzığ'a doğru koşmağa başladık. Onlar peşimizi bırakmıyorlardı. Küçücük göllerden, su birikintilerinden bata çıka

— Ulan kaçmayın, geri döndüler diye bağırdı.

Durduk. Durduk ama bir harpten çıkmış gibi kan revan içindeydik. Sırtlarımız urgan urgan kabarmış, başımız kırılmıştı. Ellerimiz ve bacaklarımızı böğürtlen dikenleri şerha şerha yarmıştı. Ertesi gün bizim yediğimiz dayak bütün Elâzığ'da çalkandı.

BOYUNA GÖRE KALE DİREĞİ

Yine o yıllar, o mes'ut, o mes'uliyetsiz, o pembe yıllardayız. Futbola merak sarmışız. O zaman futbolcu olmak, tiyatrocu olmak ve şarkıcı olmak Elâzığ'da sanki bir namussuzluk ve şerefsizlik. Bu yüzden de bizi sevmiyorlar. Babam ve annem de futbola razı değil. Fakat o merakı kim önleyebilir. Mekte-

ten gelir gelmez, çantayı fırlatıp koşuyoruz. beş kardeşlere... O zamanki arkadaşlardan aklımda kalanlar şunlar: Saraylı Aptullah, Ben, âmir, Dâniş «çöteli», Bitlisli Tevfik, Hilmi ve saire. Bitlisli Tevfik'e aramızda gıllı Tefo diyoruz. Uzun boylu, esmer, hakikaten kıllı bir delikanlı ve kaleci oynuyor. O zaman şimdikiHalkevinin arkasındaki tarla da bizim saha. Yakında bir maç var. Ona hazırlanıyoruz. Az kum taşımadık sırtımızla oraya? Düzelttik, yan çizgilerini çizdik. Dümdüz oldu. Beygirler gibi silindiri çekip dolaştırdık. Kale direklerini diktik. Kireçle beyaza boyadık. Maç günü bir de ne görelim. Kale direkleri Tefo'nun boyu ile aynı hizada ve daralmış. Halbuki kalenin üst direğinin yerden yüksekliği, 2 metre, 47 santim olması lâzım, eninin de 7 metre. Ölçünce gördük ki kalenin eni 5 metre olmuş, yüksekliği de 2 metre. Şaşırdık. Hemen yeni direkler bulduk, yeri kazdık. Tekrar diktik ve öğleden sonra maç yaptık. Sonradan anladık ki, Gıllı Tefo gece direkleri çıkarmış yerinden, kendi boyuna göre kesmiş ve yeniden dikmiş.

UY MUALLİM BEY AĞZAN...

Dil çırtmak'ın ne demek olduğunu bilirsiniz. Eskiden Elâzığ'da, İstanbul lehçesini konuşanlara, yani geliyorum... gidiyorum... diyenlere dil çırtı... derlerdi. Hattâ bu dil çırtmak mevzuunda Malatyalılara yakıştırılan bir de hikâye vardır. Malatya'nın Çırmıktı köyünden biri İstanbul'a gelmiş. Bakmış ki, herkes her kelimenin sonuna bir yorum... ilâve ediyor. Zahar buralıların dili de bu demiş. Tramvayda bir yaşlı adam Çırmıktılıya:

— Nerelisiniz? diye sorunca bizim açık göz hemen yapıştırmış:

— Çırmıktılıyorum... baba, demiş.

İşte o yıllar. O hasretini çektiğimiz yıllarda orta okuldayız. Çimişgezek'e İstanbul'dan bir kaymakam gelmiş. Bir de oğlu var. Adı Sabahattin. Biz yaşta, yani 18-20. Çocuk gayet kibar konuşuyor. Biz aklımız sıra onun lisanı ile alay ediyoruz. Oğlana karşı ilk zamanlarda hayli kabadayılık ettik. Yolunu kestik. Gözdağı verdik. Ama çocuk pek olgun çıktı. Git gide sevdik ve bizim dörtlü beş oldu. Yedinci sınıfta bir de kız var. Güzel mi güzel. Şirin mi şirin. Şeytan mı şeytan. Zeki, kurnaz bir kız. Bizim Sabahattin o kızla bakışmağa başladı. Diğerleri bunun farkına varınca Sabahattin'i dövmeğe kalktılar. Biz öne atıldık ve bu yüzden hep münasip zamanda iki grup birbirimize giriyor, vuruşuyor ve ayrılıyorduk. Mektep idaresi de elimizden illallah demiş. Nerede ise hepimizi tard edecekler.

O seneler bir labaratuar dersi çıkmıştı. Öğleden sonra bir veya iki ders boş geçerdi. Gûya okunanları tekrarlamak için talebeye boş vakit bırakılıyordu, ama kim çalışır?.. Kızlar damaçıkıyor, biz bahçeye toplanıyoruz. Onlar iplik sarkıtıyor, biz de mektupları sarıyoruz, çekiyorlar yukarı... Bir gün yine işler tam hararetli yerinde.. Aşağıya sarkıtılmış dikiş ipliklerine mektuplar sarılırken biri:

— Rahmi bey!!?? diye inledi.

O andaki paniği anlatamam. Sanki mektebin bahçesine 50 tane aygır salınmış gibi bir kıyamettir koptu. Bahçenin arkasındaki metruk odalara kaçanları mı, (1) havuzun arkasına saklananlar mı, dut ağacına korkudan tırmanan mı istersin. Çil yavrusu gibi dağıldık. Sabahattin'le ben de kapıya doğru fırladık. Çünkü beni gayet rahat kovarlardı.Öyle ki dosyamda ceza yazacak boş yer yoktu zaten. Meğer Rahmi Bey «Ellerinden öperim» biz kaçarız diye kapıya rahmetli (Nur içinde yatsın) hademe Ahmet Ağayı dikmiş. Sabahattin o hızla Ahmet Ağaya çarptı, adamcağız yerlere yuvarlandı, ben de fırladım çıktım, hemen 20 metre berideki dereye attık kendimizi. (2) Ahmet Ağa yerden kalkınca sağ kolunu tutup o hımhım sesi ile:

— Vay anan .... mallim beg. Golum gırılı... Vay eşşek oğlu eşşek mallim beg, öldüm. Mallim beg, itoğlu it uy golum. Nereye gitti o piçler, mallim beg... Uy golum. Vay ...... mallim beg yetiş... diye feryad etmeğe başladı.

Ahmet Ağa küfürlerin en sunturlusunu savuruyordu ama noktaya, virgüle riayet etmediği için bu küfürlerin bize mi Rahmi beye mi gittiği meçhuldü.

---

(1) Aşağıdaki eski orta okul binası. Bu odalara köyden gelenler eşeklerini bağlarlardı.

(2) Okulun karşısındaki dere. Zannederim şimdi doldurulmuş.

ŞAİR FİKRET MEMİŞOĞLU

Elâzığ'ın edebî hayatında en son büyük bir gaibi olan şair Fikret Memişoğlu merhumun aynı zamanda memleket folklorunun inkişafına da sarfettiği üstadane hizmet her zaman için vesilei yad ve rahmet olacak silinmez ehemmiyette bir hatıradır.

Bir taze eser çıkmıyor artık kleminden
Erbabı edeb yanmada her an eleminden
Bilhassa senin matemini tutmalı belde
Eklerdim ömür ömrüne ger olsaydı elde
Her yüzde elem yaş gibi kan dökmede gözler
Hasret nazari memleketin yolları gözler
Aşıkdı güle bülbülü şeydaya seherde
Bir türlü deva bulmadı etibba bu derde
Bu derde şifa bahşolacak çare ararken
Aldık o felâket haberi böyle yanarken.

Bedri ÇARSANCAKLI

SILADAKİ HEMŞEHRİME

Sılâ özlemiyle dolgundur yaşlı gözünüz,
Çayda çırayla dile gelsin sazla sözünüz
Harput irfanlarından filizlensin özünüz
Muhabbet bağı gönlümüzde saklı hemşehrim.

Yıllarca gurbet ilde geçti ömrün beyhude
Memleket aşkıdır seni düşürdü bu derde
Ne koklaşamn, ne de yaklaşamn, hiç biri
Gül har oldu bülbülde çok perişan hemşehrim

Karla örtüldü yine Elâzığ'ın Hazarı.
Hayrısı, Fikreti gitti, kalmadı yazarı
Gurbet illerde kazıldı Haydar'ın mezarı
Gam dolu yüreklerimiz dağlıdır hemşehrim.

Abdullah İLHAN

İshak Sunguroğlu, çalışma köşesinden nefis parçalar:

TANRI ve TARİH:

Dünyada iki varlık aldatılamaz: Biri Yaratan, diğeri Tarih. Biri yapar, biri yazar. Yapan doğru yapar, yazan doğru yazar. Tanrıdan başka doğru yapıcı, tarihten başka doğru yazıcı yoktur. Onun içindir ki, kamu hizmetini alan, devlet başında kendini görevlendirenler, Tanrı'dan ve Tarih'ten yalnız ve yalnız bu ikisinden korkmalıdırlar: Çünkü onları yenebilecek başka hiç bir kuvvet yoktur.

BİR BİLGİNİN OĞLU :

Eski devir din adamlarından birinin haylaz oğlu, babasının ders okuttuğu istidatlı bir gence pek fazla iltifat etmesini kıskanarak bir gün babasına:

— Galiba onu benden fazla seviyorsunuz! demiş. Babası:

— Bundan şüphen olmasın, cevabını vermiş.

— Sebep nedir babacığım?..

— Sebep şudur: Sen benim neslimden geldin. Öğrencim olan o genç ise eserlerimden geldi. Adımı ebedileştirecek olan, sen değilsin, odur.

İMAN:

İman, insanı uyutan, çürüten bir kuvvet değildir, dinçleştiren bir kudrettir.

Vaâd:

Vaâdler memleketinde, insan lar açlıktan ölürler.

İHTİYAR KÖYLÜ :

İhtiyar bir köylüye sormuşlar:

— Siz böyle yaşlı olduğunuz halde tarlada çalışıyorsunuz, koşuyorsunuz; fakat ihtiyarlığınızın farkında değil misiniz?

Köylü:

— Paşam olasın! Biz çalışmaktan ihtiyarlamaya vakit bulamayız ki.

TARİHTEN ÖNEMLİ BİR PARÇA:

Emevi halifelerinden Ömer İbn-i Abdül'azizin, Kûfe valisine gönderdiği bir emirnamede:

Bilmelisin ki, dinin en büyük rüknü, adaleti tatbik ve iyilikçi olmaktır. Zira idarende bulunan halka olur olmaz tekliflerde bulunmaktan sakın. Herkesi gücüne göre versin. Her şeyde, her hususda teşebbüslerinin rehberi halkın refah ve saadeti olsun. Daima lütf-ü mülayemetle işlerini çevir. Ne nam ile olursa olsun hediye kabul etme. Ahaliye dağıtılan mukaddes kitapların bedelini tahsil ettirme. Seyyahlardan, evlenmelerden, sütten ve develerden vergi alma.

MÖHİM HABERLER

Leon MALCI

Burası Holvenk, solpiyan, Bızmışen radyoları Gurban ben spikeriniz Aliye Bacı. Hindi radyomuz dinleme servisinin toparladuğu möhim haberleri verim.

— Lutfullah Aydın Bildik dıngılafıstik atiken nezük belini incitmiş.

— Nesim Çetiner Dolçe - Vita hakkında konferans hazırlığı içindemiş.

— Ringo Metin (Koloğlu) Sanat Okulu radyosunun ısrarlı teklifleri karşısında birez aranjman söylemeği gabul etmiş ve halkın sevinç gösterileri gar şısında o da tutmuş eyi bir ağlamış.

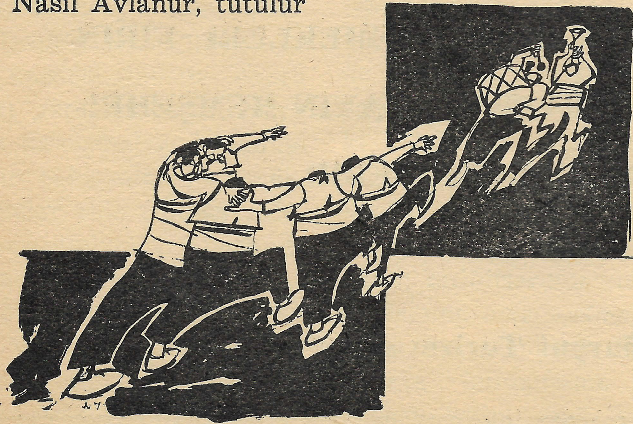
— Muzaffer Şedele abemiz «keklük Nasıl Avlanur, tutulur ve bağulur» adlı bir kitap yazmış. Hindi Elâzığdaki bütün eyi keklükler gorği.

— Dedüklerine göre Şahap ve Selâhattin Can gardaşların işlerin çoğluğundan canları çıği.

— Elâzığ ve havalisindeki bütün tavuğlar boykot etmişler. Bundan bele yumurtalarının içine sarı gomıyacağlar.

— Sepetçi Hafız Elâzığ genç ilğine küsmüş.

— Trafik Memet, istasyon Reşat ve ben (Aliye bacı) bi Holding guracayuğ ama sermiye bulamik. Bulursağ işlerimizi TİM mühendisliğe yapturacayuğ, haberiz ola.

— Bakkal başı Hacının oğlu Mesut «Humarlik Aşuğ ve Sakko» fabrikası gurmuş. Hindi civar vilâyetlere aşuğ ihraç edi. İşi işmiş.

— Tuncay Öktem'in fazla gülmekten dişleri çatlamış deyiler. Bütün dişçiler seferber olmuş.

— Askerliğini bitiren Zekâi Baloş bi tene avrat, bi de eyi bi iş arimiş. Eğer bulursa söz vermiş bi daha «gökten şe yağsa.. şe düşer..» demiyecekmiş.

— Kotan abemiz, terzi Komo Hıdır'la beraber Badran'a pikniğe getmiş. Piknikte meşe ağacında elma ariken düşmüş ayağı incimiş. Hindi bütün tüccarlar Gulübü üzili. Efrayim Şengül İstanbul'dan geçmiş olsuna getmiş. Kotanı görünce hüngür hüngür ağlamış.

— İller Bankasındaki Behiç abemiz, enayi bi araba almış.. Araba enayi olduğu içün Behiç abe devamlı arğadan iteli. Arada sırada da sırtlimiş.

— Şekerci Salim'in oğlu Komo Hüsen başı ağruduğu içün askerlik yapmimiş. Hindi Tugayda bi ilinçağ gurdurmuş durmadan sallanimiş. Dedüklerine göre Cafer de (Gül) eğlene diye bi tene emzük göndermiş.

— Üzülerek haber aldığımıza göre Cafer Gül'ün musluğları bozulmuş. W.C. ile gahve arasında dolmuş yepimiş.

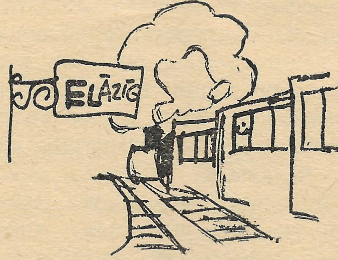
Haberlerimiz bu gadar gurban, şen galasız.

Elâzığ'lı Yüksek Tahsil Öğrencilerinin Sorunları

Yazan: Nuri KAZANCI

Gerek İstanbul'da ve gerekse Ankara'da Yüksek öğrenimlerini yapmakta olan öğrenci kardeşlerimizin, yıllar yılıdır hangi şartlar ve ne gibi zorluklar içinde ûlvi gayelerini tahakkuk ettirmek pahasına katlandıkları meşakkâtleri yakından izleyen bir Elâzığlı olarak bu kardeşlerimizin sorunlarını muhtelif vesilelerle dile getirdik ve getirmeye devam edeceğiz.

Tarihinde yüzlerce ilim, irfan ve civanmertlik menkibelerinin yaşadığı şirin Elâzığ'ımızın namütenahi hasletlerini, gür ve vakur sesini vatan sathında yaşatmaya ve duyurmaya çalışan Elâzığlı yüksek tahsil gençliğinin bu yoldaki hizmet ve gayretlerini takdirle, şükranla yadediyoruz, Yadellerde Elâzığ sevgisiyle dolu bulunmanın faziletli örneğini veren öğrenci kardeşlerimizin çeşitli sorunları yanında birer yurd binasına kavuşmaları yolunda başlatılan çalışmalardan müsbet sonuçlar elde edilmiş olduğunu memnuniyetle müşahade ettiğimiz bir ortama muvazi olarak, İstanbul'da inşa edilen öğrenci yurdu inşaatı tamamlanmış bulunmaktadır. Tüm Elâzığlılara gurur veren bu teşebbüsün kuvveden fiile çıkarılmasında emek ve gayretleriyle temayüz edenlere sonsuz şükranlarımızı, teşekkür ve minnettarlığımızı arz etmek istiyoruz.

İstanbul'da inşa edilen Elâzığ yüksek tahsil öğrenci yurdunun öğrenci kardeşlerimizin öğrenimlerini huzur ve sükûn içinde tamamlamaları bakımından sağlayacağı faydaların, elbette ki küçümsenmemesi lâzımdır. Zira tüm öğrenci kardeşlerimizin bir yurd binasında bir araya gelmeleri, kıvançda ve tasada; biribirlerinin arzu ve sorunlarının ortağı olmaları, şüphesiz ki yadellerde Elâzığ'dan uzakta bulunmanın duyulan gerçek üzüntüsünü kısmen de olsa hafifletmiş olacaktır. Uzun yıllardan beri tahakkuk edemeyen böylesine mesut bir sonucun elde edilmiş olmasıyle, bugüne dek bu konuda duyulan haklı endişe tamamen zail olmuş, öğrenci kardeşlerimiz, ihtiyacını şiddetle hissettikleri gerçek huzura kavuşmanın kıvancını paylaşmaktadırlar.

İstanbul'da yüksek öğrenimlerini yapan her birisi bizler için birer kıymet teşkil eden öğrenci kardeşlerimize sağlanan bu imkânın yanı sıra, Ankara'da keza yüksek öğrenimlerine devam eden kardeşlerimizin de bir araya gelmelerini, huzur ve rahatlık içerisinde öğrenimlerine devam edebilmelerini sağlayacak bir yurd binasına kavuşturulmaları artık bir zaruret haline gelmiştir. Öğrenci kardeşlerimizin en mühim sorunlarından birisini teşkil eden bu konuda çalışmalara başlandığını memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz. Ne var ki bu hayırlı teşebbüsün tahakkuk edebilmesi, özlemi duyulan bu meselenin halledilmesi tüm Elâzığlıların, karınca kararınca misali; esirgemeyecekleri gayret, yardım ve müzaharete bağlıdır.

Ümid ve temennimiz O'dur ki; İstanbul'daki Elâzığlı yüksek tahsil öğrenci kardeşlerimizin gerçek hazzını duydukları böyle müstesna bir imkâna, yakın bir gelecekte Ankara'da öğrenimlerine devam eden kardeşlerimiz de kavuşmuş olsunlar. Tüm Elâzığlılar olarak bu ulvî gayenin tahakkuk edebilmesi için bizlere teveccüh eden fedakârlıktan çekinmemeliyiz ve bunu yaptığımız takdirde Elâzığlı olmanın gerçek gurur ve bahtiyarlığını duymuş olacağız.

FANTAZİ BİR HİKÂYE

Yazan: İrfan Eroğlu

Elâzığlı idi. Gençti. Sağlam yapılıydı. Hayata sıfırdan başlamıştı. Yurt yuva ve hatta muayene sahibi olmuştu. Diş hekimi idi. Birden «Aşk deryasına saplandı». Çoook evvelden İstanbul'a yerleşmiş bir hemşeri kızı ile anlaştı. Nişanlandı. Vakit kaybetmeden evlendi bile... Eşi de bir bankada şefti. Güzel bir hanımdı. Kültürlüydü de... Hani derler ya: «Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş!» Bunlar da öyle birbirlerine denk düşmüşlerdi... Görenler Maşallah diyorlardı.

İstanbul'da hemşeri topluluğunda geniş bir çevreyi tanıyorlardı.. Hemşerileri de onları sevip sayıyorlardı. Sözün kısası sağlam bir yuvanın temelini atmışlardı. Karı-koca birbirlerini çok seviyorlardı. Ehh bu sevginin meyvesini evlenmelerinin birinci senesinde aldılar. Güzel bir kızları olmuştu. Adını «IŞIK» koydular. Yuvaya âdeta bir ışık gibi doğmuştu.

İlk günler yavruya hem annesi ve hem de babası dört elle sarıldılar. Fakat iş ve kâr sahibi olduklarından yavruya candan bakacak birini düşündüler. Gerçi para ile bir kadın tutar ve (muhannete muhtaç) olurlardı ama bu duruma da düşmek istemediler. Formülü yine yuvanın babası şöylece ortaya koydu ve problemi çözdü: Evin hanımına: (Ya sizden, ya bizden candan bir yakınımızı yanımıza alalım! Ne dersin?) dedi. Cevap (Hay haydı.)

Beyin büyük ablası Elâzığda Duldulcuk kocasından kalan tekaüdiye ile kirada oturuyordu. Dişçi bir cuma günü Harput Turizmle Elâzığ'ın yolunu tuttu. Hafta içinde büyük halayı aldı ve geldi. Bibi Hanım ihtiyarca idi ama dinçti. Namazında niyazında, otoriter, sözü sohbeti dinlenir bir hanım. Gelini de torunu da çok sevmişti. Evin en büyük yatak odası Bebekle Bibiye ayrıldı. Artık küçüğü kendisi büyütecekti. Zaten bebeğin babasını da az buçuk o büyütmüştü. Kaloriferli evde her şey ona göre ayarlandı. Çocuk büyüyordu. Sıhhatli ve neşeli idi. Ev; mütevazi, sessiz, âhenkli ve mutlu bir ev olmuştu. Akşam oldu mu? Anne ve baba yorgun eve dönüyorlar, çocuk onları âdeta dinlendiriyordu.

Ne olacak takvimin yaprakları habire düşüyordu. Günler, haftaları, haftalar ayları doldurdu. Bir de baktılar ki: Çocuk, bir yaşını doldurmasına on gün kalmış. İlk evlât ilk heves. Anneden bir teklif geldi. (Işık'ın yıldönümünü kutlayalım mı?) Baba tereddüt etmeden cevap verdi. (Gutliyahhh).

Işık'ın yaş gününü hemşeri ve dost topluluğu içinde kutlamak anne ve babaya zevkli bir iş olmuştu. Kutlama evde olacaktı. Anne bu işi iyi hazırladı. Hemşeriler de bu mutlu geceye hediyelerle, behiyyeleriyle katıldılar hani... Işık'ların evi o gece neşeden ve sevinçten âdeta uçuyordu. Yemek masasında büyük bir kek, kekin ortasında mini mini pembe bir gelin mumu. Titrek ışıklariyle yavrucuğun bir yaşına girişini âdeta ilân ediyordu. Elektrikler söndü... Beyazlara bürünmüş yavrucuk Bibi'sinin kucağında salona alındı. Bir alkış, bir alkış.. Çocuk birden afalladı. Sağa baktı. Sola baktı birden ağlamaya başladı. Karanlıkta mumun ışığı ile annesini gördü. Babasının şefkat ve sevgi dolu çağırmalariyle kendine geldi. Ama o üzüm gözlerinde pırıl pırıl inciler dondu kaldı. Bütün salonu bir gülme almıştı. Işık aşağı.. Işık yukarı. Herkes gecenin yıldızına ilgi gösteriyordu. Herkes Işıkla konuşmak. Elle selâmlaşmak, onu öpmek, sevmek istiyordu. Kucaktan kucağa alanlar, hoplatanlar, sevenler.. Adeta hırpalanmaya kadar gidiyordu. Derken Işık 16 yaşında neşeli bir ablanın kucağına düştü. Ablanın ışıl ışıl gözlerine bakarken gülmeye ve hattâ neşelenmeye bile başladı... Abla da sevimli idi hani ha... Birden ablanın aklına bir fikir geldi. Abla kumanda edercesine her kesi yerlerine oturttu. Salonun ortasını boşalttırdı. Elektrikleri de yaktırdı. Işık'ın ellerinden tuta tuta bir iki adım yürüttü. Sonra karşısına geçti. Çocuğun dengesini bulduruktan sonra:

— Işık, Işık! Tay tay tay tay tay deyip karşısına geçti. Fakat çocuk tay tay yapmasını bildiği halde ablayı anlamıyordu ve ablanın dediğini yapmıyordu. Bir de büyük Bibi durumu anladı: Ve bu satırları yazanın yanından fırlarcasına çocuğun yanına gitti.

— Işık... Gızım... Baban bah baban. Dodo dur gıjım dodo.. dodo dodo dodo... Yavrucak Bibiyi de konuşmayı da, emri de neşeyi de oyunu da birden kavradı ve anladı. Ve hemen denge kurduktan sonra kollarını açarak pati pati büyük halanın kucağına doğru birkaç adım atarak düşe kalka yürümeye başladı...

Bütün salon şimdi gülüyordu... Yavrucak canlanmıştı... Misafirler neşelenmişti ve Bibi de ağzını açmış bağıra bağıra konuşuyordu.

— «Kele anam! Ahan bu ablalar çocuk dilinden anlamiler ki... Gahnışlar bi garuş Çağaya tay tay tay deyiler Beçare ne bülsün... Sanki Bağa taydur.. Atın dölü mü bu?!. Çağam'a Dodo dur dodo demiler ki çocuh ayahta dursun!!) Ehh salon bu sefer daha çok gülüyordu.

Gelen hediyeler merasimle paketlerinden çözülüp yavruya veriliyordu. Bir paketten plâstik bir oto çıktı... Ablalar: (Düüüüt, düüüt. Işık düüüt) deyip uzatıyorlardı.. Hala hanım yazarın yanında yazarla konuşuyordu.. (Çocuh ne bülsün düüütü... Hır hır... Hır, hır deseler derhal anlar). Çocuğa bir başka abla: «Sevimli oyuncak bir köpek uzatıyordu. (Kele gızlar bu çocuk Hav havı ne bülee.. Hoşoş deyin Hoşoş deyin ki bülehaa).

Yazar baktı ki Işık bir yaşında ama Cırnağına kadar Elâzığlı!.. Bu yavruyu sevmekle memleket hasretini duyacak... Dayanamadı.. Yavruyu kucağına aldı... kokladı, öptü... Sevdi, gene kokladı.. Memleket ve hemşeri kokusunu içine sindire sindire saçlarını okşaya okşaya gül yanaklarından öpe öpe bebeği halasına uzattı...

Bütün topluluğu Allaha emanet ederek oradan eşiyle, çocukları ile birlikte ayrıldı...

Dışarı çıktığında hava ayazdı...

Mılla Potik

Yazan: **TEVFİK PERKKAYA**

Elâzığ kara iklimine tâbidir; kuraktır. Dağlar çıplak ve yakınlarında da orman bulunmadığından yağışlar hem az hem düzensizdir. Bazen günlerce, haftalarca bir damla yağmur düşmez; yer demir, gök bakırdır. Ekinler sararır, sebzeler, yapraklar solar, akar sular çekilir. Milletin gözü gökte bulut arar. Böyle zamanlarda hacı hoca takımı ahaliyle yağmur duasına çıkarken mahalle çocukları da «Mılla Potik» gezdirirler.

Mılla Potik, bostan korkuluğuna benzer. İki ağaç haçvari bağlanır, eski bir ceket giydirilir ve başına da bir kasket geçirilince tamam olmuş olur.

Sağlı sollu iki çocuk M. P. in kollarından tutar, arkasından da büyüklü küçüklü mahallenin tekmil çocukları takip ederler.

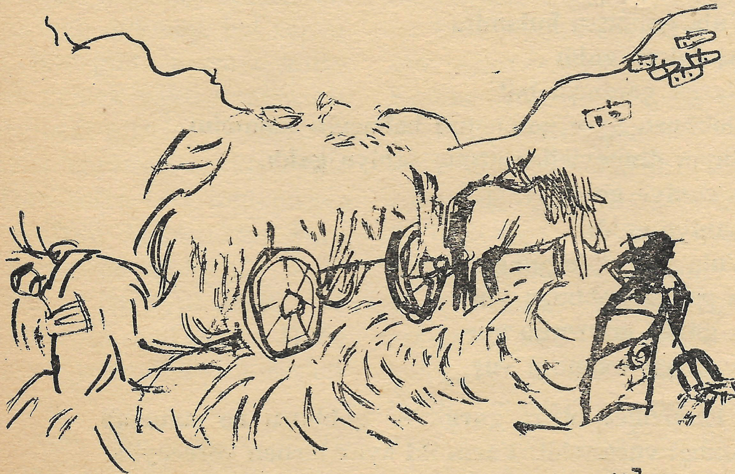
Alay kurulduktan sonra başlarlar sokakları dolaşmağa. Bu arada evlerin önünde dururlar, avazlarının yettiği kadariyle hep birlikte bağırarak:

«Mılla Potik ne ister?
Allahtan yağmur ister.
Mılla Potik ne ister?
Küpten bulgur ister.
Çiniden kavurma ister.
Tenekeden un ister..»
.... v.s.

nakaratını tekrarlarlar.

2 — Kelleri bağlama,

Dedik ya, yağmurlar düzensizdir. Bazen de tutturdu mu günlerce yağar, yahut ta yaz ortası gibi münasebetsiz bir zamanı seçer.

Yazın,

Köylerde; sap çekilecek, gem gemlenecek. harman savrulacak, tezek yapılmış güneşte kurutulacaktır.

Bağ ve bahçelerde; damlara serilmiş; dut, elma armut kahı, eşbabiye kurutulacak; bestil çekilecektir.

Şehirde; İsot, balcan kofiği kurutulacak, tarhana yapılacak, nişe çıkarılacaktır.

Sonra herkes damlarda yatdığından ötürü, döşek hep dışardadır.

İşte böyle bir zamanda yağmur tatsız olur, can sıkar, yağmasın, yahut dursun diye tutarlar yağmuru bağlarlar!.

Şöyle olur: Yarım metre kadar bir iplik alınır, bir kulhüvallah okunur sonra, meselâ «bakkal kel hanifi kel olaz hava ayaz» denilir ve bir düğüm atılır. Yine bir kulhüvallah okunur «Gülgülenin kızı kel Düriye kel olaz hava ayaz» denilerek ikinci düğüm, arkasından üçüncü, dördüncü kellerin isimleri ve düğümler birbirini takip ederek kırk adet tamamlanır. Bilâhare düğümlü iplik alınarak damın kıble tarafına bakan çortununa asılır.

Keller seçilirken sonradan saçı dökülenler, yahut o kel olanlar alınmaz. Makbulü anadan doğma ve kulaktan kulağa kel olanlardır.

Kel bağlamanın hikmeti, her halde yağmurdan kellerin başları ıslanıp ta hasta olmasınlar diye bulutları insafa davet olsa gerek.

K İ L E R İ M

Gönlümün biricik dileği, tandır ekmeğimsin sen
Sevgimin nurlu bir kofiğisin sen
Geçse de asırlar unutmam içli küftem seni
Lobiğim loblobiğim Top-top ekmeğimsin sen

HASSO - HÜSSO

Hassodur Hüssodur
Memodur adımız
Yoğtur inkarımız
Sizin gibi gurabiye çağalarını
Esseler, en ihtiyarımız

ELEZİZ MEMLEKET SAHAT AYARI

— Alo.. Alo..,

Burası Eleziz memleket radyosu
Gıssa dalga - uzun dalga - orta dalga
Hepsi dalga radyosu.
Şimdi sizlere memleket sahat ayarını verik.
Gongayı garga Raif çarpacağ
Çarpmaya iki dakga galdı
— Garga gopbuzu hazırla
— Vula gopbuzu bulamim
— Bi dakga galdı
— Garga gopbuzu bul
— Gobbuzu nere gomuşum babaçığa bulamim.
— Sayın dinneyiciler atmış saniye galdı.
Otuz saniye galdı.
İki saniye galdı
— Vula garga toğmağı vur
Vula garga gobbuzu vur
Vula garga zumzuğu vur
Vula garga tekmuği vur

— Sayın Elezizliler bizim garga ne gobbuzu ne zumzuği ne de tekmeği vurabüldi. Yarın iki ayar birden vereceyük.

Atik AYGÜL

Ejder Dayı

Yazan: Mehmet Mutlu

Elâzığın Keban yolu ile Çemişgezek yolu arasında kalan arazide birkaç köy vardır ki, bunların çoğunun şiveleri ve âdetleri birbirini tutmaz. Hele Dişidi, Hal, İbolar köyleri bunların başlıcalarıdır.

İşte bu köylerden Hal'da yetişmiş, 70 yaşına kadar yaşayıp en az 50 sene davula tokmak sallamış, civar köy ve kent lerde birçok düğünlerde bulunmuş Ejder Dayı isminde bir davulcu vardı.

Günlerce devam eden düğün lerde gençleri yorar, yıkar, ken disi hiç yorulmazdı. Düğünü yalnız davulu ile değil aynı zamanda esprileri, fıkraları, deve oyunları ile de şenlendirirdi.

150 - 160 santim boyu olduğu halde o koca davulla nasıl sıçrardı hayret ederdik.

Gene bir gün bu kıymetli sanatkâr hemşehrimiz, Elâzığ'dan köye bazı yiyecek maddeleri (gaz, tuz, sabun v.s.) alıp dönmüş. Bir de bunların arasında kese kâğıdında bir kilo kadar tahta kurusu için DDT. almış. Eve geldiğinde eşyaları evde hanıma bırakarak köye bahçeye inmiş.

Hanımı akşama güzel bir ayranlı köfte yapmış, üstüne boyamalı yağ dökmüş, bol sarmısaklı, buz gibi ayranlı köfte, akşam yemek vakti damda otu rup yemeği güzelce yemişler.

Zaten köylerde eskiden bir taraftan sofra bezi toplanırken bir taraftan da yataklar damlara serilmeğe başlar.

Bunların da aynı şekilde olmuş. Bir, iki saat sonra Ejder dayının torunu dedesine seslenmiş.

— Dede, dede, harnım ağrri, hele gah, partım eynen senin davulun gibi şişmeğe başliy..

Ejder Dayı:

— Ula ben neydem gademhanaya gah ged, biraz yellen, mellen ki geçe.

Çocuk damda karnını oğuşturarak gezmeğe, inlemeğe baş lar. Bu sefer Ejder dayının hanımı başlar.

— Ey herif hele gâh sen netdin bize, benim de üreğim ağzıma geliyi. Garnımda sanki Porsuğ var eşiği hekgah.

Ejder Dayı kızar:

— E... az iyeydiz, heç mi ayrannı küfde yememişdiz? Çatlıyanaten yediz. Nene torun damda durmadan dolaşmakta ve sık sık tuvalete gitmekte iken Ejder dayı da bazı alâmet ler belirir, ama erkeklik ya gar nım ağrıyor demeğe utanır. Kalkar davulu alır gece başlar damda çalıp dönmeğe.

fazla döndüğü olurdu) ondan sonra da hanımı ile torununa da hadi siz de sımsırık oynayın der ve onları da hoplatır.

Ama kendi davulla beraber yıkılır. Hanımı feryat eder, komşular yetişir. Süt içirirler başını yıkarlar, hanımı torunu aynı şekilde tedavi görür ve yataklarına uzanıp yatarlar.

Komşu kadın sorar:

— Akşam ne yediz ki bele çorlu goyun gibi debelendiz? oğuya gelesiz.

Ejder Dayının garısı:

— Gız bu herif şeherden has un getirmişti. Dedim hele bir de şeher unundan ayranlı köfte yapam, onu yaptım yedik. Anam haram it gan olsun ki başka bişey yemedik. Ejder Dayı:

— Gız tavuna gelesin ben nevağg un getdim. Hanımı:

— Ya o torba kâğıdının içindeki un delmi? hemin yarısı da duri.

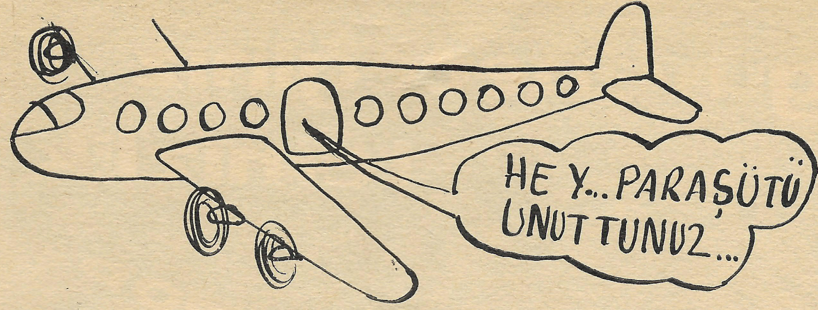
Ejder dayı yerinden fırlar küfrün bini bin para.

— Vay senin baban canına ötürem, şahad olun ki bu garı bizi ağuladı, gız o un mıdı? tahtaya uzanan garı, o un mıdı, vay ebe öle... O tahta keresi için Ezzehaneden alduğum dedete ilâcı dıgördün mü başımıza geleni, işte biz heminki Poğu yedik.

Ayranlı küfteye un diye gatılan dedete imiş. Allah gorumuşda gine bişe olmamış.

Allahın rahmeti üzerinde olsun, nur içinde yatsın ejder dayı.

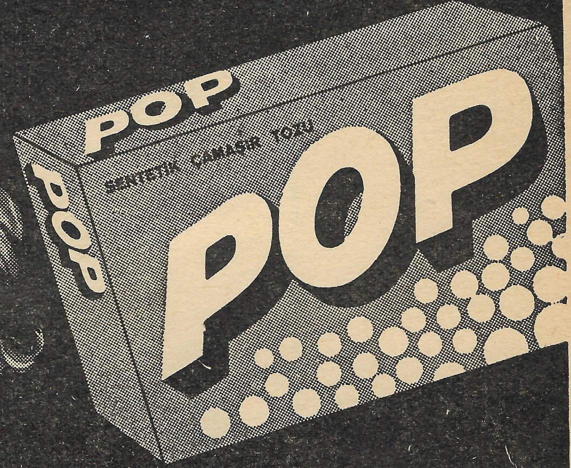
KEBAN BARAJININ MEYDANA GETİRECEĞİ GÖL VE ALTINDA KALACAK İSKÂN SAHALARI

HE Y... PARAŞÜTÜ UNUTTUNUZ...

ELÂZIĞ GECE SİNE GİDER KEN PARA- ŞÜTMÜ DÜŞÜ NÜLÜR...
Cihat Gürkan

KAZABLANKA

güveneceğiniz temizlik

sayesinde

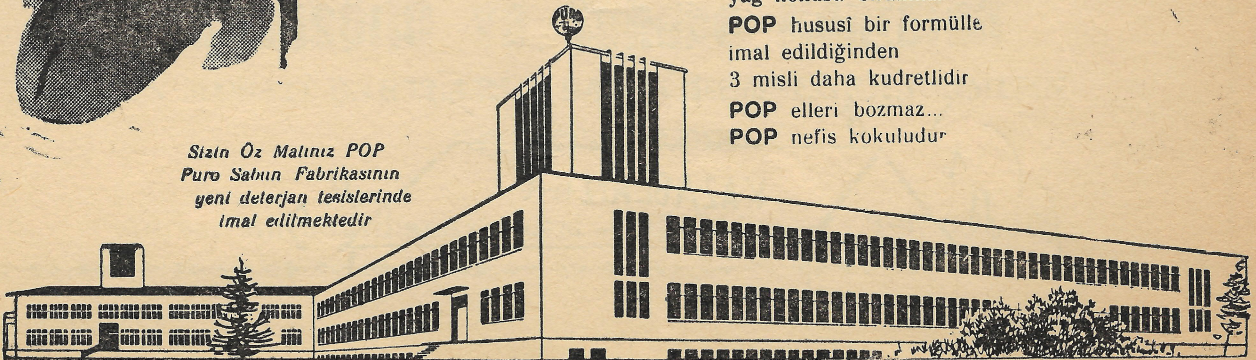
POP kiri eritmek suretiyle yok ettiğinden çamaşırı yıpratmadan temizler ve dezenfekte eder

POP rendelenmiş sabun olmadığından çamaşırda yağ kokusu bırakmaz

POP hususî bir formülle imal edildiğinden 3 misli daha kudretlidir

POP elleri bozmaz...

POP nefis kokuludur

E... sen dedin go edepsüz

Yazan: Mehmet MUTLU

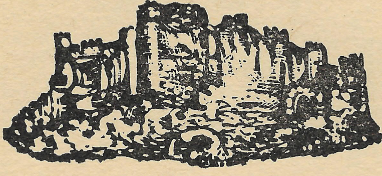
Elğızlı yaşlıların yakınen tanıdığı Duvarcı Raif Usta diye anılan çok muhterem bir zat vardı. Sözü, sohbeti ve anıları ile canlı bir tarihti. Gençliğinde rakıyı içtikten sonra boş şişeyi de yiyip bitiren bu merhum; hep zengin ve büyük adamların ziyafet ve sohbet masalarına davet edilerek orada oturan her kim olursa olsun ona muhakkak bir lakap takar ve hazırcevaplığı ile hem Nasrettin Hocayı hem de İncili Çavuşu andırırdı. Sapanla şimdiki Belediye binasının önünden istasyonun altındaki bahçelere taş atıp ulaştırdığı bizzat tanıyanlar tarafından rivayet edilmiştir. Bizler son demlerine yetiştik. Elâzığ'ın köylerinin çoğunun kendi uydurma koşması ile birer takma isimleri vardı kendisinde. Bunları bir kâğıda falan yazmadan hemen ezbere saymağa başlardı. Bunları sayar ve anlatırken de hiç gülmediği için karşıdaki dinleyenler daha pür dikkat kesilir ve daha ciddiyetle dinlerlerdi.

Oturduğu mahallede bütün komşu kadın ve erkeklerin muhakak birer takma ve koşmalı adı vardır, hiç kimse bu işe kırılmaz. Hattâ bu şekilde bir adı olmıyanlar da Raif Ustayı davet eder veya gördüğü zaman benim adım nedir diye sorar. O da eğer kendi defterine yazmışsa (Defteri kafasıdır) söyler, yoksa henüz seni deftere egçmedim der veya hemen orada bir isim bulur ve geçip gider.

İşte gene böyle günlerden bir gün Usta çarşıya giderken o civarda oturan bir hanım, Ustanın yolunu kesmiş. Gurban olam Raiyıf Usta, herkeşe ne hoş adlar takmışsın ne benim adımı söledin ne de bizim oğlanın. Hele şindi şurada bizim oğlana da bi tene tağda benimki de sona olur işallah. Raif Usta adeti veçhile başını önüne eğmiş ve bakmış kadın çok ısrar ediyor hiç değilse şunun oğluna bir isim takayım da bir daha beni çevirmesin.

Vala anam senin oğlun da bir,i iki defa gördüm bilmem ki bele acele olarak senin oğluna ben goyam. Ama fotor şapgasına bağısin Baygara, cızmasına bağısin Ali Gaya, üzüne bağısin gözleri ikindi güneşi vurmuş Çulçapur'un camları gibi parlayan Orosbu Falcı Eşo'nun oğlu Ehmet. Bunu duyan kadın kızarır, bozarır ve elinde olmadan Uy herif tahtaya çığasın utanmisin mi o ne biçim densüz söz. Yere giresin yere der. Bu defa Raif Ustayı sinir basar ve o da: (E anam SEN DEDİN GO EDEPSÜZ) der ve yoluna devam eder.

SEYAHATLERİNİZİ ÖZ FİRMANIZ OLAN

Harput

TURİZM

İle

Yapınız.

HARPUT TURİZM Sayın hemşehrilerine gecede iyi iyi eğlenceler diler.

Tel: 27 20 42
Lâleli Ordu Cad. No. 163

HERGÜN
Ankara - Malatya - Elâzığ - Muş - Diyarbakır

F İ R U Z A N

KREASYON YATAK ÖRTÜLERİ, GELİNLİK SİPARİŞ, KİRALIK

KOKTEYL ELBİSELERİ, NİKÂH ÇİÇEKLERİ,

ÇEYİZ ATÖLYESİ

Sayın hemşehrilerinin bu mutlu gecesini kutlar.

FİRUZAN ÇORBACIOĞLU

Halâskâr Gazi Cad. 64. Kat 4. D: 7. Harbiye - Pangaltı

ÜCRETSİZ